

RUDBECKIUS, JOHANNES, HELSING, OLOF
OLOFSSON

Een christeligh. jordeferdz predikan.
hållen vppå Strömsholms gård j
Wäsmanneland. tå then höghborna frw
och förstinna frw Catharina etc.
Swerighes, Göthes och Wendes etc.
drottning, enckia ther vthba

Helsing, Olof Olofsson
[1622?]

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

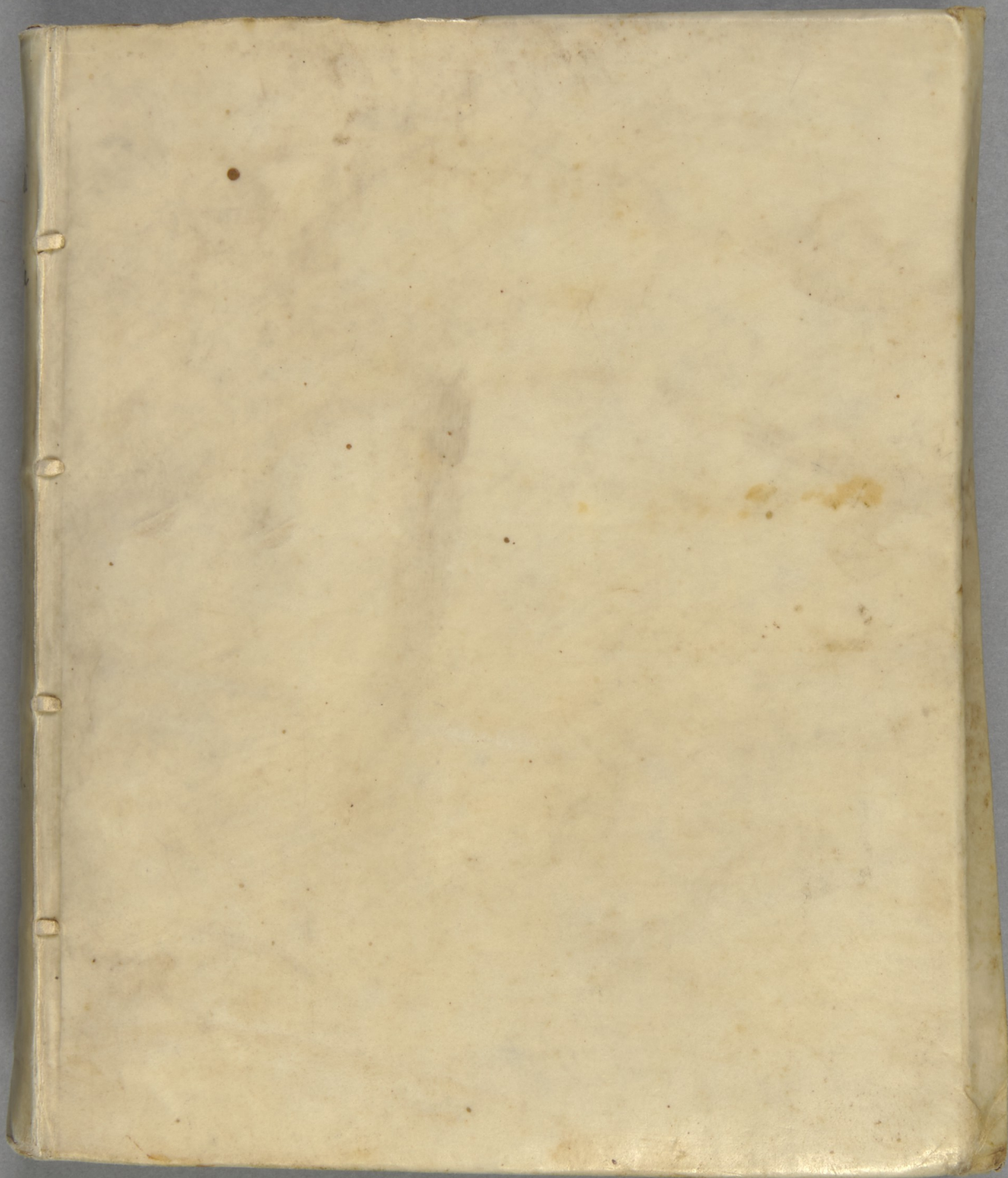
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

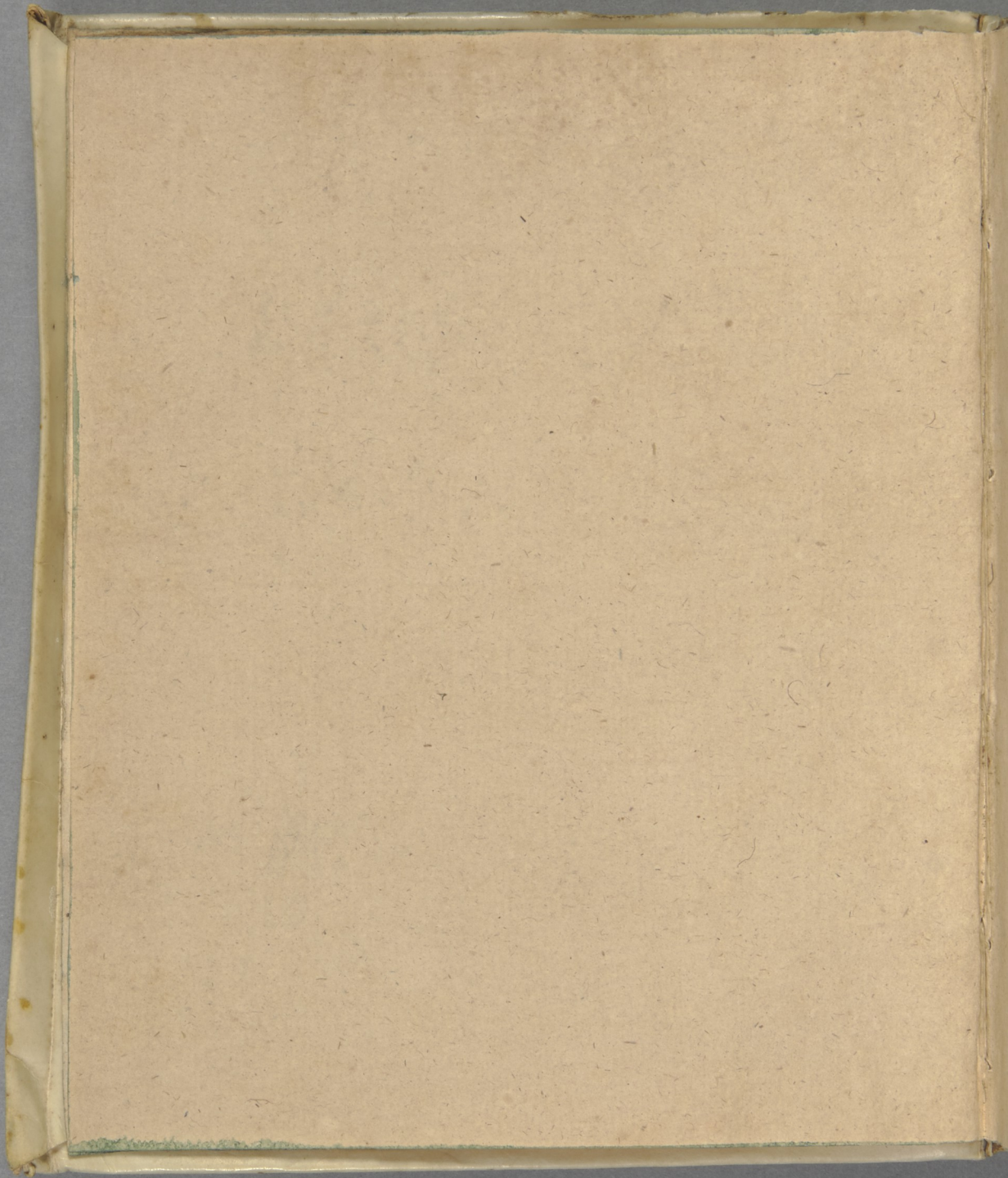

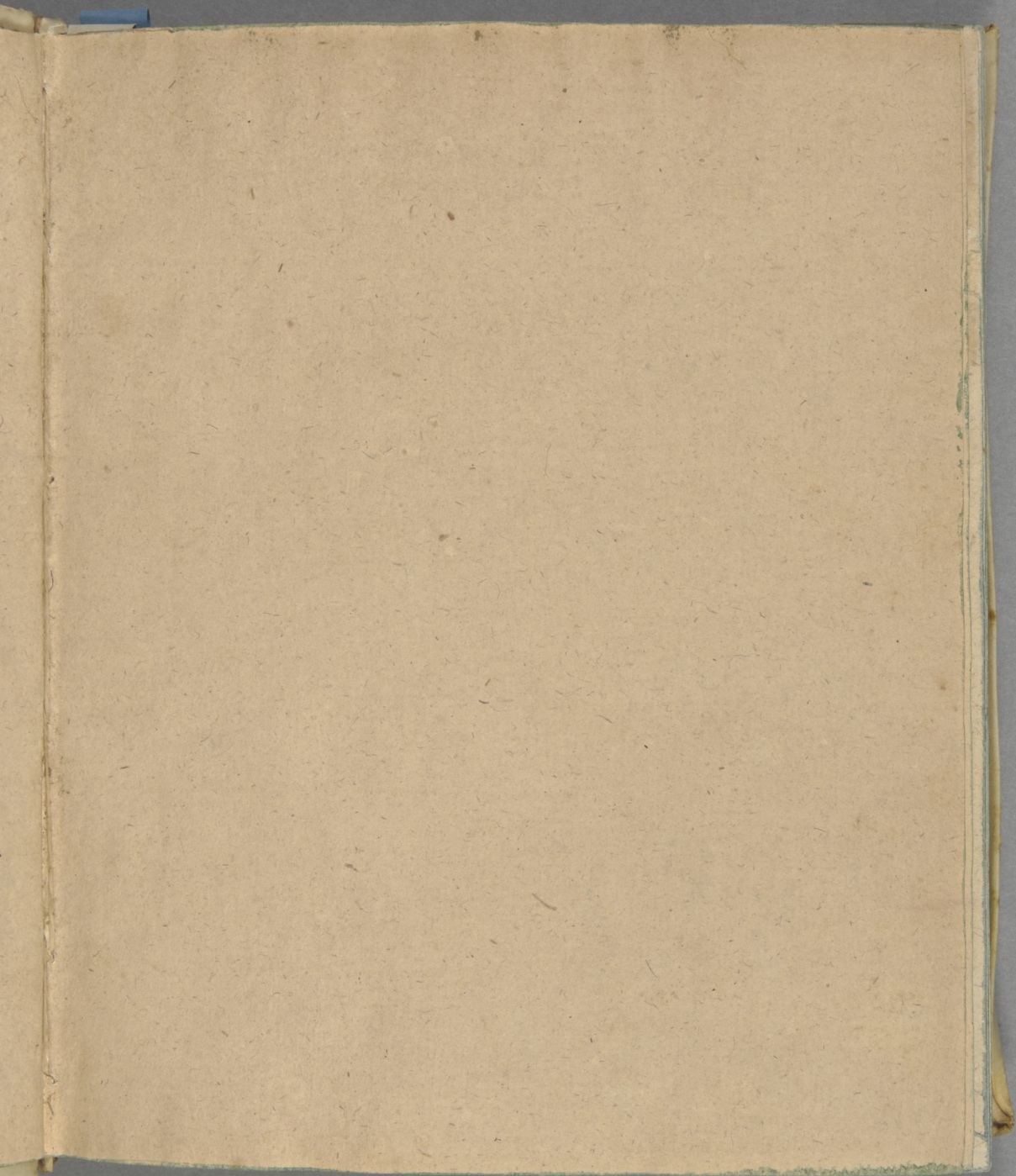
B7.

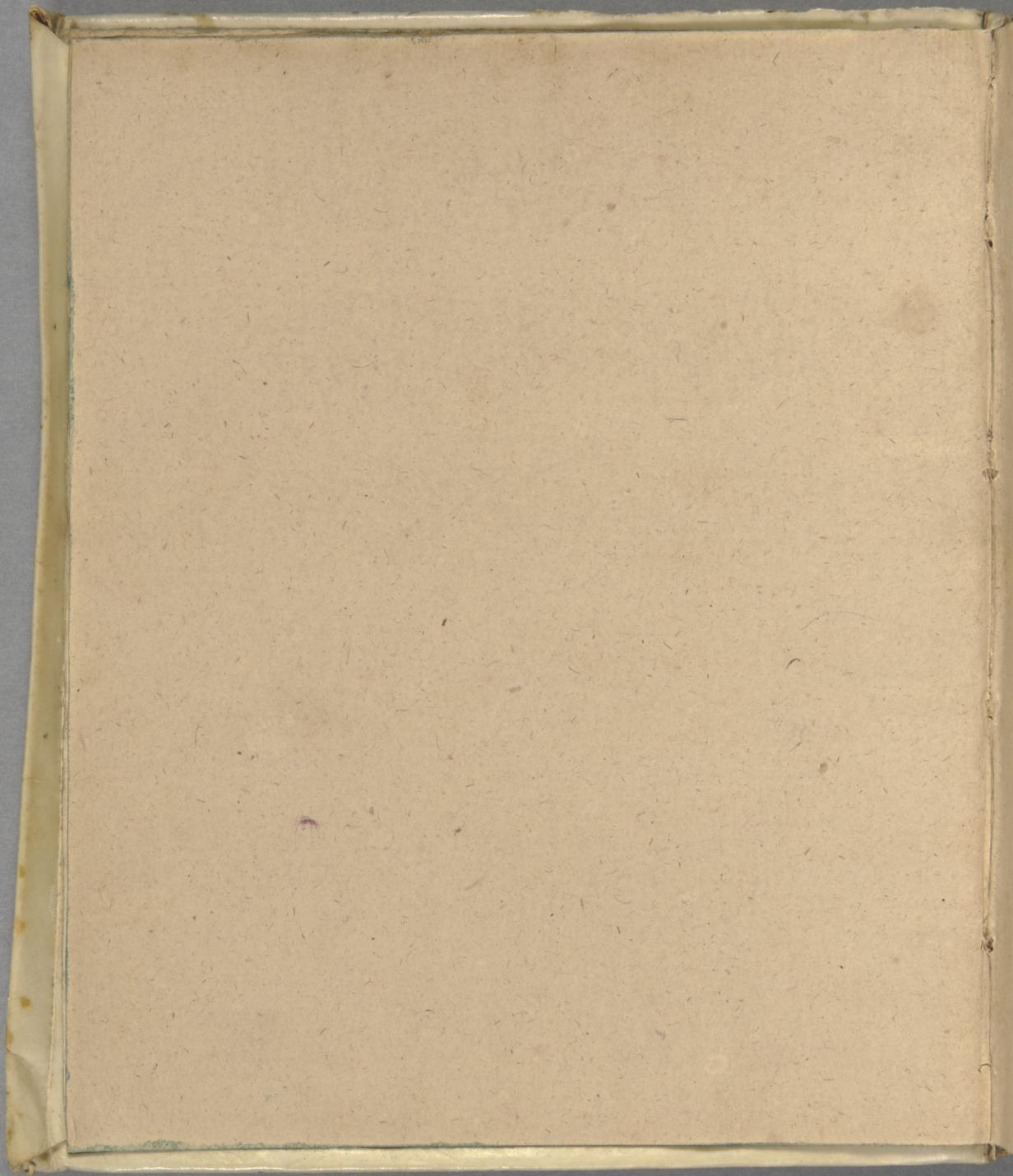
Symb Deo Debetur Laus.

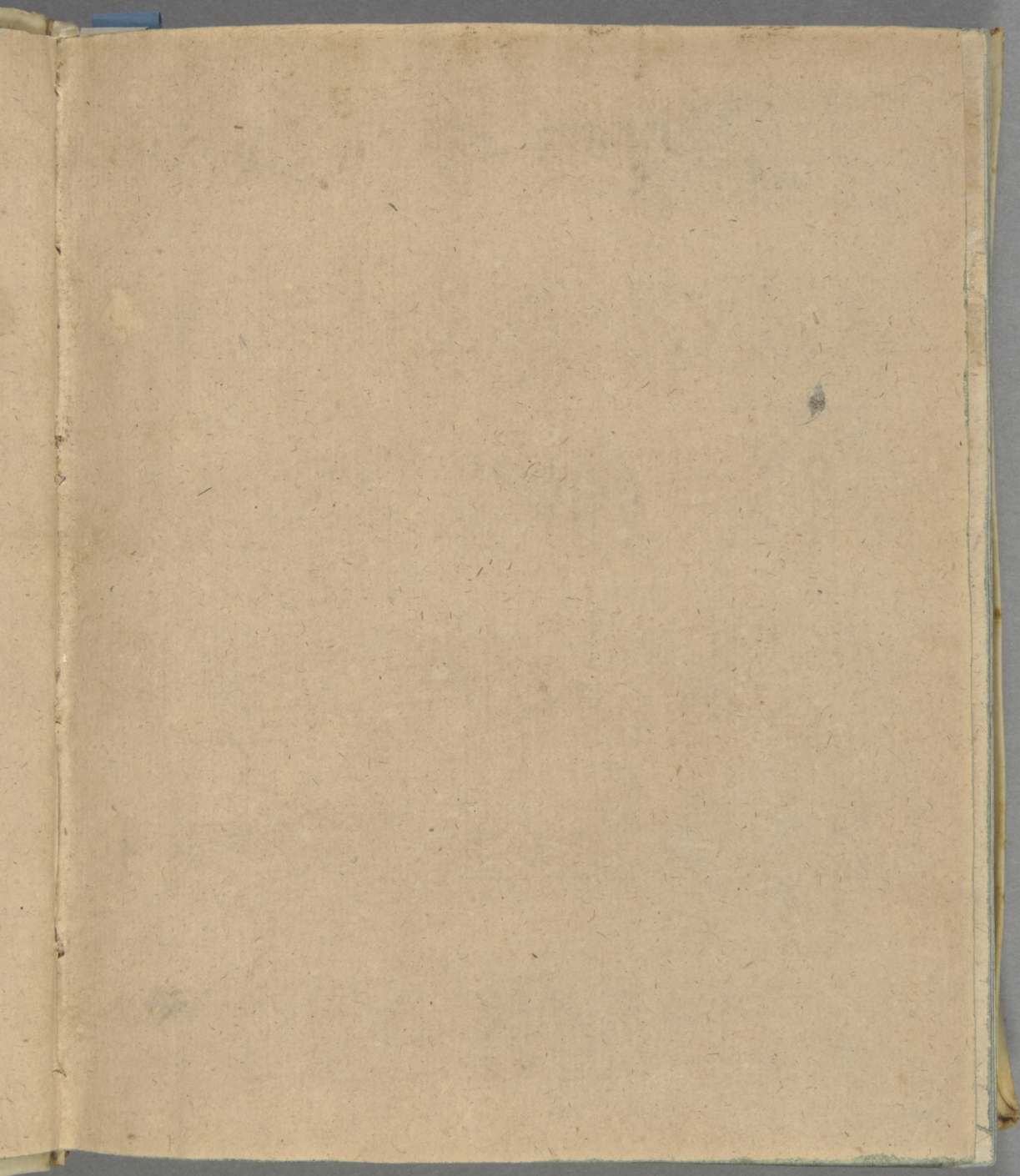
5 H. Paulini Gotthardus Debetur in Logta
tuo Hrenyngs Gyamofu Biblioth.
que in Reg. Dist. Lundu. Thib.
in 1747, fol. 16.

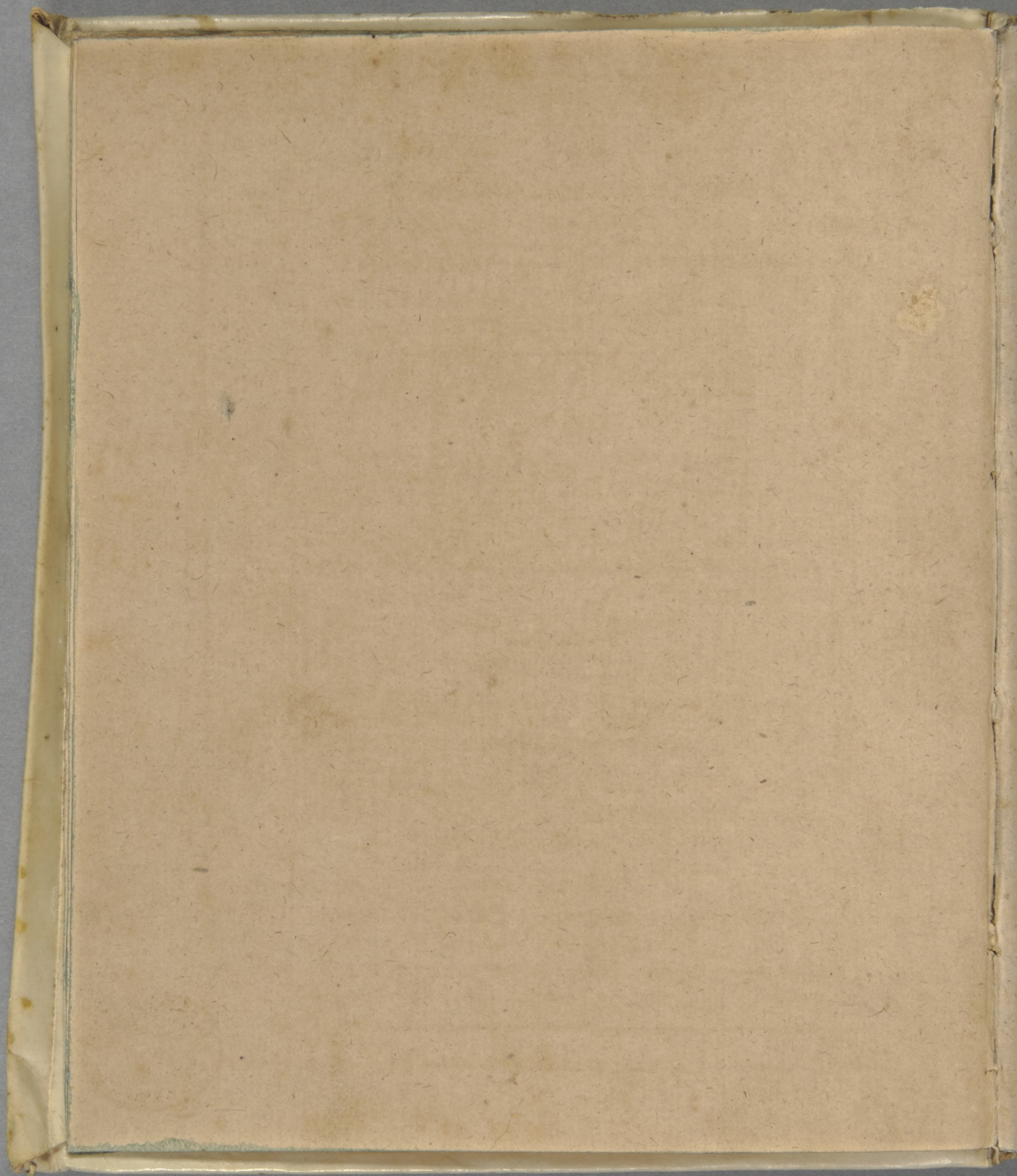
Me.
n
lud

En Christeligh.

Gorde Ferdz Predikan.

hållen vppå Strömsholms
gård i Wasmanneland.

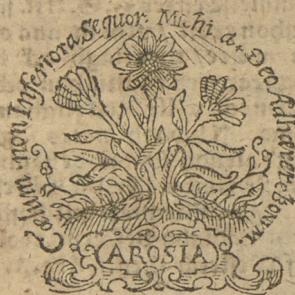
Å

Then Högborna Frw och Förstin/
na Frw Catharina etc. Swerighes / Gö/
thes och Wendes etc. Drottning / Enckia
ther ythbars och fördes til sin läghets
stadh vthi upsala /

aff

D. Iohanne Rudbeckio Biskop
vthi Westeras.

Then 28. Martij, åår effert Christi
bord 1622.

Tryckt aff Oluff Olson / 3.

Then Edla och Welborna Frw/
Frw Cecilia Gøstafszdotter / Grefswinna
til Boghsund / Frw til Hagha och Vidrånö etc.
mijn söhmiuka helsan / och welwilligha tienst alz
tjoh tilförenna.

Edla och welborna Frw / Nådigha Grefswinna!
Efter thet iagh vthi E. Fr. mes Salighe Systers / then
Högborne Frwes och Gøstinnes / och nu S. hoos
Gudh Frw Catharines Fordom Swerighes / Gøthes
och Wendes &c. Drottningz Jordeferd / war bidhin at hålla en
lite Sermon på Strömsholm / tå S. S. M. liff skulle thet vthi
taghas / hadhe monge gerna seodt / E. Fr. mes samt E. Fr. mes
Lifseligha Systers närwarelse / bådhe til at bewiisa begges
edhra S. Syster / then Högbliffigha Drottningz liff / then
sidsta tienst och åhra som S. M. i thenna werldenne skee kunne:
såsom ock til at höra någhre trösterijke Sententier aff Gudz ord /
til at lindra E. Fr. mes högga sorgb aff S. M. saligha fränfall.
Doch medhan sådant för E. Fr. mes Swagheet såso migh berettat
är / och andra orsaker skal icke skee kundershaffuer iagh samma pre-
dikan / seerdeles för E. Fr. mes skal tryckia låtit: bådhe til een
tacksam ihughkommelse effter S. S. M. såsom ock thesfore / att
hon E. Fr. til någhon tröst / vthi thenna och andra tillagda bes-
dröffueller wara måtte / thet iagh ock här medh gerna öns-
ka wille. och begärar tienstwillighan ock kärlighan / at E. Fr.
samma ringa Sermon wille teckelighan vpragha / och til
thet besta anamma. Thwadh måtte iagh widhare. E. Sedome
tiena kan / skal iagh althoh finnas benåghen och wedherredho.
Zår medh iagh E. Fr. samt E. Fr. mes Lifseligha kära Syster / och
heela then berömeligha Slechten wil haffua vnder Gudz then
Mrahögstas nådigha beskeru trolighan besalat /
aff Wæsterås then. 1. Aug. A. 1622.

E. Fr. A. T.
Iohan. Rudb. E. Arof.

En liff Predikan.

Hen S. Paulus skriffuer til the Rom. 5. Synden kommen i werdena och för syndes nes skull dödh/och är så dödh kommen öffuer alla menniskior / effter thet alla syn dat haffua / så at thet är menniskiommen förelagdt en gång döo/och sedhan domen / såsom skriffuit står til the Hebreer i thet 9. cap.

I medler tijdh medhan een menniskia lessuer här på jordenne/lessuer hon vthi een ymkeligh och usel läghens heet. Såsom then Gudhfruchtighe Syrach vthi sitt 40. cap. ther om merckeligha skriffuer / En usel och Jemmerligh ting / säggher han / är medh alla menniskiors lessuerne/alt ifrå modherliffuet / in til thes the j jordene/then alles wära modher är / begraffne warda. Här är altijdh sorgh/fruchtan wenta/ och på sidstonne dödh. Så wäl när then som i stoor åhro sitter / som når then ringesta på jordenne / Så wäl när then som silke och krono bår / som når then ther i groofft blage garn klädd är.

Här är ringa åtskilnat i lessuernet / Then som synes sellast wara / han haffuer offra thet hårdesta at bita vppå : Men i dödh eller uthgången fast ringare. Ty såsom then fattighe döer / så döör ock then rijke / står skriffuit i then 49. Psalmen. Såsom then galne döör/så döör ock the wisse / står skriffuit i Predikare boken i thet 2. cap. Såsom alla menniskior haffua enahanda in gång til liffuet : Så haffua the ock alla lika uthgång /

Sap. 7.

nemligha genom döden / står skriffnit i wihshetennes
book i thet 7. cap.

Ther medh håller och then Zedniste Poeten :

*Pallida Mors aequo pede pulsat pauperum ta-
bernas, Regumq, turres.*

Ther medh håller dagheligh förfarenheet och ex-
empel: Så at man icke behöffuer twiffla ther vppå.
Gudh giffue at wij menniskior kunne thet så wäl besina
na och på hiertat leggia: såsom wij thet wäl see och
wete: så skulle myck in fåfengia ondt och ogudhachtiga
heet bliffua tillbaka / som nu aff mongom öffnas och
drüffs / somt aff oförstånd och owtetenheet / somt aff
sy. 7. ondska och öffuerdådigheet. Ty såsom Syrach säger
i thet 7. cap. om man tenckte på endan så gjorde man
aldrigh illa.

Thenna wår Klendigheets och usla läghenheets Spe-
ghel haffue wij här för öghonen / vthi närwarande / then
Stoormechtigha / Höghborna / och nu Saligha hoos
Gudh / Frw och Förstinna / Frw Catharina Sweris
ghes / Göthes / och Wendes Drottning / fordom alles
wåra Nådigsta Drottning. Hvilken Gudh för nå-
ghon tidh sedhan haffuer kallat aff thenna iemmerdas
len til sigh vthi sijn Ewiggha roo och hwilo / Gudh hen-
nes siäl hugswale / och förlåne kroppen en frögdefull
upståndelse på then ytersta daghen.

Uw effeer så är beedt / åre wij här tillsamman komne
vthi stor myckenheet / aff höghre och nidrighare
stånd / til at bewiisa thenne wår Höghloflighe Drott-
nings saligha lüt / wår skyligha tienst och åbra / ja then
sidsta och ytersta tienst som wij henne i thenna werl-
dene bewiisa kunnom / nemlighan at beledsagha h. S.
M. döda lekamen / til sijn graff och hwilokammar.
Ther hon skal haffua sijn roo och hwilo / til thes alles
wåre.

wäre **JESUS** och Frelfare **Jesus Christus** warder
kommande medh then ytersta daghen och skal vpweck
sin hontom medh alla **Christroghna** til itt oförgengelis
ghit löff. Här haßue wij/sägher man/en wår usla och
bedröffuada läghenheez speghel: at ehuru wål / ehuru
kostelighen wij synes haßua warit i thenna werldenne/
så lyctas thet doch på sidstone ther medh at wij ges
nom then lekamligha dödden moße **Marias** hädhan /
bliffua til muß och aska igen / ther aff wij taghne äro.
Ty ehuru stoor ähro och dignitet **J. S. M.** war kom
min til / Ehuru karst och sund **J. M.** haßuer warit
meß hela sin älder / Ehuru stilla och nyctereß leßuerne
J. M. haßuer fördr: Så är tå på sidstone älderdoß
men kommin medh sina systrar siukdom och swagheet/
hwilke **J. M.** så haßua vtherrottat / at hon om sidher
haßuer moß gifua wunnit / och låta then swarta dö
dhen så öffuerhanden och råða medh sigh.

Hwilket alt skal medh retto wara off een orsaak och
vpweckelse / at wij altidh och serdeles i sådana läghen
heete / och påminne off sielßua / om wårt eghet ströpliz
gha och usla wilkor / på thet wij ther aff til någhot gott
och helsosamt måghe vpweckte warda. Helst medhan
wij icke allenast äro komne at beledhsagha **J. S. M.**
lijt til sin hwilo kammar: vthan och at ther hoos någhot
gott låra och merckia.

Thet wele wij och på thenna här stund göra / ther til
taghandes een heerligh och stön Sentens vthaff then
J. Skrifte som här til kan wara off tienligh.

Doch tilförena på thet at thetta wårt **Christelig**ha
upsät må wara Gudhi behaghelighit / och lenda off til
thes större fromma / och förbättring / wele wij bidhia
Gudh om hielp och bistånd här til / hwilket wij wele
göra medh wår dagheligha böön.

G Pharao fråghade Jacob: huru gammal ästu? Jacob sadhe: Mins Elendes tijdh är 130. år / Liten och onder är mins Elendes tijdh / och recker intet til mina fädhers elendes tijdh.

Exegetis.

N Vadh thenne Jacob Patriarschen haffuer varit för en / år Gudz församling icke okunnigt / nemligha at han haffuer varit Isaacs Patriarchens son / Abrahams SoneSon / han haffuer ock varit kallat Israel / han haffuer hafte tolf Söner aff hwilka the tolf Israels slechter äro komne. Han haffuer icke haffte någhon wis stadh eller by til at boo vthi / vthan haffuer boode vthi tiäll / thet han nu här / nu thet haffuer vpslaghit / doch mest vthi Canaans land / thet ock hans Fadher Isaac / och Farfadher Abraham mest wistadhes. Han haffuer varit en rett Gudz tienare / som icke haffuer dyrkat affgudhar som landzens inbyggia re / the Cananeer eller andre omliggande Hedningar tä gjorde: vthan han haffuer tient then retta Gudhen himmelens och jordennes Skapare. Aff honom haffuer han hafte monga vppenbarelses och lyfste / såsom hans Fadher Isaac och Farfadher Abraham / at Herren wille giffua hans barn och effertomande / Canaans land til Ewerdeligh besiening / thet han tå war en fremmande vthi. Och thet som förnemlighare war / at vthi hans Sådö Christo Jesu skulle alle slechter på jordenne welsignade

signade warda. ther widh han sigh hållit hæffuer. All
så hæffuer thenne Jacob warit / en högt vplyst och bes
g æffuat man / en Synnerligh Gudz wen och tienare :
Therfore äre hans ord wäl til merkiande / helst thesse
orden / som han icke i daghlight omgonge i hastigheet
talat hæffuer : vthan medh betenkiande / så han aff sin
Son Joseph bleff in vthaffd för then mechtighe K.
Pharao i Egypten.

Wij wele förthen skul nu komma närmare til at öf
nerwägga och betrachta förbde ord. Och på thet wij så
dant thes bättre och bequembare göra måghe / så wele
le wij / them sönderdeela vthi thessa tw stycker.

1. Först wele wij besee hwadh then helighe Patriarchē Partes.
sägher om sins liffs korthet / och hwadh man ther aff
hæffuer til at lära.
11. Sedhan wele wij ock bestodha hwadh han sägher
om sitt korta liffs wilkor och läghenheet.

P A R S. I.

Hwadh thet förra tilkommer / står här alt så :
Mins Elendes tijdh är 130. år / liten / och recker intet til
mina Fädhers älandes tijdh.

Först stole wij här merckia hwarföre thenne 3. Pa
triarchen / kallar sin liffs tijdh / en Elendes tijdh. Elens
digha kallas the som äro dreffne ifrå hws och heem /
vthi fremmande land / i landz flychtigheet / så at the icke
drifta sigh til at begiffua sigh heem för än the hæffua
loff ther til. Mon så Jacob therfore kalla sin liffs
tijdh elendigh / eller en elendes tijdh / at hans Sarsas
dher Abraham bleff kallat vthur sitt Fädhernesland
Chaldeen / ifrån sin Slecht och förwanter / och sedhan
hadhe han / eller hans Son Isaac / ey heller thenne hans
Soneson Jacob / någhon wis boning eller hemwist :
vthan

Vita no
stra pere
grinatio
cur ap
pellatur.

vthan vandra de här och ther / och boodde vthi tiäll /
som tilförenna sädhes: Ney inthet kallar han therföre
sin lifftijd en Elendes tid. Ty hvar thet hadde
tyckt vara så Elendigt / hadde han wäl kunnat dras
gha heem igen til sitt och sin Slecht vthi Caldenn / Ty
the woro icke ther fördressne / vthan godhwilliga tå
dhan dragne effter Gudz kallelse.

Vthan therföre kallar han sin lifftijd en Elendes
tid / at han kom ihogh at han så wäl som alle andre
menniskior / ärom vthdressne vthur wårt retta Sädhes
nes land Paradis för syndenes skul / och äre nu alle
nast gester och fremmande här på iordenne / och förwens
tom / at wå åter en gång skole komma hem til wårt igen
i himmelen.

Så vthrydher then 3. Ande thetta til the Hebreer i
Hebr. II. thet 11. cap. ther han talar om thessa Patriarcher och
V. 93. säggher: I troonne äro the alle dödde och hafua doch in-
tee sätt aff löftee / vthan seede thet fierran effter / och
troode ther oppå / och läte sig nöya / bekenandes sig
wara gester och fremmande på iordene. Ty the som så-
dane säija / bekenna sig sölia ite Sädhernes land. Och
om the hadde meene / thet the vthgångne woro / hadde the
wäl hafte tidh at wenda tilbaka. Men nu begära the ite
bättre / thet är thet himmelska.

Uw hwadh säggher han om thenna sin lifftijd:
1. Säggher han. Mins Elendes tidh är 130. år. Nu thet
är en högh ålder / så at om någhon i thenna tidhen så
lange leffde / han skulle hållas före / at han hadde mehta
lange leffuat / på then tidhen war thet en gemeen ålder /
hans Son Levi / bleff 137. år gammal / Joseph. 110. år /
Amram. 137. år / och flere sammaledhes. Och leffde äro
tå Jacob sedhan han thetta taladhe / i sinnetom år i A
gypten. så at hela hans ålder war. 147. år.

Vita Ia-
cobi 130.
Annorū
dum lo-
quebatur
cum Pha-
raone.

2. Til thet andra sägher han: liten är mins Elendes
tjdh. icke kallar han honom liten thesfore/at han ha
dhe så godha daghar haffte/och thet hadhe gått honom
alt effter hans egghen begäran / at honom thesfore tye
tres at han war så snart förlupin. Ty wij så sedhan fast
annat höra: vthan liten kallar han honom thesfore at
130.år/år i samning en liten tjdh. The tyctias någhot
wara när man haffuer them i fatet/och the stå tillbaka:
Men när the äro framfarne / så weet man aldrigh
huart the foro/så snart äro the förgätne.

Vita ejus
brevis.

3. Til thet tridie sägher han: Och recker innet til mi
na Fädhers Elendes tjdh. Thet är ock sant / ty hans
Fadher Isaac leffde. 180.år / hans farfadher leffde
175.år. Abrahams Fadher Thara leffde 205.år.
Swadh wil man säya om the gamla Fädher nest effter
och för flodhen som leffde mest någhre hundrade år /
3.4.5.6.7.8.9. hundrade/effter som the närmare wer
denes skapelse leffuat haffua.

Compa-
rata cum
Patrum
vita.

Doctrina

1. Först haffue wij nu här aff til at lära / at wij icke
äre hemo här på Jordenne / så at wij äre här instreffue
och Ledsworne borghare / ey heller haffue wij här nå
ghon fast grund och egghendom: vthan wij äre frem
mande och wandringsmän. Så see wij at thesse 6. Fä
dher och Patriarcher haffua kallat sigh. Så nempner
sigh ock then Kunglighe Propheten David. 1. Par. 29.
Wij äre fremlingar och vthlenningar för Gudh / som
alle wære Fädher. Thet ock Apostelen til the Hebr. i
thet 13. bekänner: Wij haffue här ingen waarachtig
stadh/ sägher han/ vthan sökiom effter then tilkomman
de.

1. Pere-
grini &
adven-
sumus.

1. Par. 29.

Heb. 13.

Thesfore haffua the ock icke många pålar slaghit
nidh

Nob. 12.
v. 9.

midh här på iordenne / vthan haffua boode i Tiäll och
Kojor / nu wistas här nu ther / såsom låghenheten haffu
uer begiffuit sigh. Så talar then 3. Ande om Abra-
ham och the andra Patriarcherna / til the Heb. i thet 11.
Genom trona / sägher han / war Abraham en Fremling
vthi thet landet honom loffuat war / lika som vthi icke
fremande land / boodde vthi Tabernakel medh Isaac och
Jacob / som medharsvingar woro til samma löffte. Ty
han wente effter en Stad som grund hadde / hwilken
byggemestare och Kapare är Gudh. Haffuer ock Gudh
welsignat någhra medh hws och heem / medh Riktes
domar och förmögghenheet / så haffua the icke slaghit sit
hierta ther til: vthan brukat thet til Guds åbra och sin
nestes befördring / såsom man läs om B. David / Salo-
mon och flere.

Syr. 29.
1. Tim. 6.

Thet samma skole wij ock göra / wij skole intet slå
wår hugh på thenna werldena / samtka så mong land
och städher vnder oss / så mong gotz och gårdar / så
mong hws och åkrar / så mycket guld och silffuer: såsom
wij skulle bliffua här boendes: vthan när wij haffue
klådhe och födho / så skole wij låta oss nöya. wil Gudh
giffua oss meer genom wårt kall och Embete / genom
möyelighe arbete och slite / ther intet swel eller bedrä-
gheri är medh / må wij ock thet medh tacksamheet vp-
tagga Gudhi til åhr / thet gemena besta / oss sielffuom
och wår nesta til godo. Så lærer oss Syrach. i thet 29. c.
War til frids chwadh in haffuer licet eller mycke.
Och Paulus i then 1. Epist. til Timoth. i thet 6. Wåra
gudheligh och låta sigh nöya är winning noagh. Ty wij
haffue intet förde in i werldena: Therfore är thet flare
at wij icke beller kunne föra någhot här vth: vthan så wij
haffue klådhe och födho så låtom oss ther medh nöya.

Wij

Wij skole göra såsom andre fremlingar/The tenckia al-
tidh på sitt Sådhernes land/och beslita sigh om/at the
kunne lära någbot gott / som them ther kan komma til
mätta. Wij skole icke försambla oss äghodelar på jor-
dene/ther rost och maal förderffuar them / och ther som
tyffuar grassua och stiåla/vthan wij skole försambla oss
äghodelar i himmelen ther hwarken rost eller maal för-
derffuar them/lärer oss Christus. *Matth. 6.* Wij skole
skaffa oss en skatt effter thens Allrahögstes bodh/then skal
warda oss bättre än någbot gull. sägher *Syrach i thet*

29.

2. Til thet andra see wij och här aff Patriarchens be-
kennelse/ Huru ganska stactot vårt lifff är här på ior-
denne / Thet samma bekänner *Job vchi thet 14. cap.*
Menniskian aff *Quinno* född leffuer en litte tidh/werer
op som iet blomster/faller aff och styr bore som en skugge
och bliffuer icke. Thet samma bekänner *Moses* i thet
90. Psal. Vårt lifff warar *70. år* sägher han/ät högh-
sta *80. år* / Thet samma bekänner *David* / vchi thet *39.*
Psal. *Sij mina daghar* äro såsom een twärhand för tigh/
och mitte lifff är såsom als innee för tigh/ huru platt innee
äro alla menniskior/the doch så säkere leffua/The gå bore
såsom en skugge. Thet samma bekenna jemwål alla
ogudhachtigha såsom thetas ord införas i *Wijshetes*
nes book i thet *2. cap.* ja the bekenna thet i *Helwetit* / at
the en ganska liten tidh finge wara här på iordenne /
såsom thetas ord beskriffuas i samma book/thet *5. c.*
Haffua the *3.* Sådher vchi gamle tidhen/hwilke
haffua leffuat öffuer hundrade år/somlighe flere hun-
drade år / haffuer *Moses* i sin tidh / så man gemeenli-
ghan leffoë öffuer *70. eller 80. år*/bekent at thetas lifffs
tidh war mehta stactot och liten/huru mycket meera

2. Vita
nostra
brevis.

Pf. 90.

Pfal. 39.

Sap. 2.

Sap. 5.

m: wij thet bekenna i thenna tjdhen / som gemeenlis
ghan icke leffue öffuer 50. eller 60. år.

Vita hæc
incerta
& dubia.

Och är än så thenne korte tjdhen så owis och ofä-
ler at lita vppå / at icke två eller tree iblande hundrade
komma ther til / ja ingen är så wäl kender medh Gudh
at han må bliffua fulwissat ther vppå / at han får leffua
til morgon daghen / såsom Poeten Sen. sägher: Nemo
tam Divos habuit faventes crastinum sibi pollice-
ri qui potuit. Thet ock Syrach i thet 10. samtycker
ther han sägher: i dagh en Konung i morgon dödh.

Syr. 10.

Thet see wij altjdh haßua warit: Tå Moses sadhe
wåra daghar åro 70. år / at högsta 80. år. Huru monge
tusende små barn bleffue så drengte i Elffuen effter A.
Pharaos befallning / som intet kommo til thenna ålder
ren. vthaff the 600000. män som Moses förde vthaff
Egypten / och alle på två när bleffue dödh i ökenne /
innan 40. år / huru monge troor man som intet komo til
70. år: Ja wij see än i thenna tjdhen / at aff någhra
hundrat som tillika vpvæxa vthi en Stadh / i een
Sochn / vthi en Schola tilhopa / när en eller två aff
them kommer til 50. eller 60. år / så åre the andre mest
dödh sijn koss / somlighe i barndomen / somlighe i yng-
domen / somlighe medh ålders tjdh / somlighe så och
somlighe så.

Similia.

Så at vårt lifff medh retto må liknas widh the alra
siaresta och förgegelighaste ting på jordenne / såsom
widh itt blomster / widh itt damb / widh en skugge / widh
en daghakar / widh en löpare / widh stipp som wäl
seghla / widh en Örn som flygher til matz / widh en
wåffspole / widh en pül som stings aff itt armborst /
widh itt watern som strömar fast / widh en sömpn / widh
een tvårhånd / såsom thet här och ther i skrifftenne.
Kallat och liknat warder.

Är nu vår lyffstidh här på jordenne så mechta
stackor och kort/så skole wij tu ting besynerligha och
ta/ Först at wij wäl och flitigt bruke och anleggie the
korta tidhen wij ta häffue / Sedhan at wij ock see off
om itt annat lyff som lenger och warachtighare är.

Swadh thet förra tillkommer/så skole wij så göra så
som man i werldzligha mätto gör: När man häffuer
itt ting aff sin wen eller granne til läns/ thet man nö
digt behöffuer: och man weet at man får thet intet
lange behålla: så låter man thet icke stå säfengt/vthan
brukar thet fort: på thet om thet i hastigheet bliffuer
igentaghit: må man ta häffua vthrettat ther medh
thet man behöffde. Allt så skole wij flitigt nyttia och
bruka thetta timeligha lyffuet medhan wij thet häffue
och niute/på thet om Gudh medh hast tagher off thet
ifrån/ wij maghe ta ther medh häffua vthrettat thet
som off mest görs behooff.

Huru skole wij ta rett bruka thetta letamligha lyff
uet: icke såsom the ogudhachtighe göra/hwilkes an
slag och vpsät står beskriffuit i wüshetenes book thet
2. cap. hwilke medhan the wäl see thetas lyffstidh är
så mechta kort / lå the sigh på fräfferij och drycken
skap/på horerij och lösachtigheet/på öffuerråd och o
rett / fölia thetas eghen lust och begärelse effter: me
nandes sigh såledhes kunna häffua itt lustigt leffuerne
här på iordenne/ och göra sigh itt namn ther igenom.

Ty thesse göra såsom dårar och oförständighe men
nistior / såsom the sedhan moeste bekenna i helwetic /
Först i så mätto / at ther the gerna lunge leffde här på
iordenne i sådana wellust och godha daghar som the
mena/så aff korta the sielffua thetas lyff genom swalg
och dryckenstap/eller itt lösachtigt leffuerne. Ther aff
icke allenast alment fölia siukdomar och stackor lyff:

Confesta-
rium.

I.
Brevis vi
ta recte
collocan
da.

Quomo-
do hac
breui vi-
ta uten-
dum: Nō
ut impij
ad volu-
ptates se-
ctandas.

vet han och många i sådana sws bliffua dräpne och dö-
dhade.

Sedhan i thet / at när the meena sigh haßua veta
wale itt rett lustigt lessuene / haßua the råkat vppå
thet olustighaste och tröctosamaste: Ty när the haßua
en liten tjdh ößuat sigh i sådana ößuerlödigheet/
begynna the om sidher ledhas widh sigh sielßua / Kem-
mas widh sigh sielßua och för androm / at the til intet
äro nyttighe: vthan onyttigh wraak / Inutilia terræ
pondera. Fruges consumere nati. Ther thå een
reedheligh menniska som någhot åhrlighit arbete haßa
ner daghit sigh före / haßuer ther stoor lust aff allan sin
tjdh / at hon kan göra sitt kall och Embete / och ther
medh tiens Gudhi til åhra och sin nåsta til godho. Så
talar then wisse Salomo vthi ordspråken thet 23. cap.
om the drinckares lessuene. Hwar är wa? Hwar är
forgh? Hwar är lifff? Hwar är klaghan? Hwar är sår
vthan saal? Hwar äro rddh öghon? etc. Nemligha
ther man dryckenßap ößuar / och kommer til at vhdrieka
hwadh ißkendi är: är thetta icke itt lustigt lessuene:
iagh meenar annat skal wara så goett.

Til thet sidsta / så brukta the här medh så thetta korta
lijffuet / at the sedhan therföre måtte i Helwetic döð en
Ewiggh döð / ther thetas matl skal aldrigh döð och the-
ras eld aldrigh vthslöckna. Ty så sägher Esaias i thet
5. cap. Wa them som om morgonens bittidha vppe äro
til at beflika sigh om dryck och sticia in til nattena / at the
aff wijn heete warda skole. Therföre haßuer Helwetic
vthwidgat sina stål / och vpgapat medh sina låßtar vthan
måtto / at nedherfara skola bådhe thetas herlighe och
then menighe man / bådhe thetas riike och gladhe. Ther-
före brukta thesse såsom dårar thetas thetas korta
lijff /

Prov. 23.

Esa. 5.
v. II.

tjdh/såsom the ther öffuer klagha hoos wjse mannen i
thet 5. cap.

Skole wj therföre ingalunda så bruka thenna wår
forta liffstjdh: vthan wele wj honom rett bruka / så
skole wj grant öffuerwägga hwar til Gudh affuer
vndt och giffuit oss thetta liffuet / och see til at wj thet
kunne ther til bruka. Thet lærer oss then wjse Salo-
mon i ordspråken thet 16. cap. ther han sagher: at
HERREN affuer all ting gjorde for sin eghen skull:
affuer nu Herren gjorde oss menniskior / giffuit oss liff
och anda / weete och skäl för sin eghen skull / thet är sigh
til åbro och prjs / ty i andra måtto behöffuer han oss
intet: Så är thet iw klart at wj skolom i thetta liff-
uet / låra kenna honom / låra kenna hans 3. warelse och
wilia / hans almechtigheet / wjseheet och godheet / och
ther aff låra honom fruchta / elska / och tieni i thenna
werlden til een begynnelse / och sedhan til Ewiggh
tjdh.

Sap 5.
Sed ad
eum finē
ad quem.
nobis da-
ta est.

Prov. 16.

Aw / affue wj ther til fätt thetta timeligha liffuet /
så bör tā wara wår högste åhoghe och bekymer att
wj thetta må låra / at icke til Ewentys thetta liffuet
må oss medh hast ifrå taghas för än wj thetta lærde
affue / och wj sedhan som onyrtigh och odughse ting
ewinnerligha förkastadhe bliffua. Thenna Guds kun-
skapen och retta dyrkan skole wj så högt låra oss wara
anlågghen / at wj ther emot alt annat wj här i werdenne
affue eller driffue för intet a chee: såsom HERREN
Gudh oss stelff lærer Jerem. 9. Thetta sagher Herren /
En wjs beröme sigh intet aff sin wjsheet / En stark be-
röme sigh intet aff sin starkheet / En rijk beröme sigh in-
tet aff sin rikedom: vthan then som sigh beröma wil /
han beröme sigh ther aff / at han weet och kenne mig / at
iagh är Herren som gör barmhertigheet / rett och retts-
ferdiga

Ier. 9.

ferdigheet på jordenne. Ty sådane behaghar miggh saghet
Herren.

Uw then som om thenna kundskapen siggh beslyctar
han brukar rett thetta korta lyffuet.

Men twert om är Gudhi på thet högsta misshaghet
lighit / at man inthet beslyctar siggh om til at lära kenna
honom / såsom wij see at **3ER**ren sielff ther öffuer klas
ghar hoos **Isaia** i thet första. En ore kenne sin Her
ra / och en åsne sin Herres krubbo / men **Israel** kenne in
tee sin Gudh.

Isa. 1.

2.
Confe-
tarium:
vita diu-
turnior
qnareda.

Thet andra som wij här aff skole tagha / är thetta /
at medhan thetta timeligha lyffuet är så ganska kort /
owist och ofstadigt / och är doch allom menniskiom in
föde / at the heller lessna ock åre til / än at the döds och
bliffua til intet : så skole wij ta beslycta oss om / at wij itt
lengre / stadighare och waarachtrighare lyff effter thet
ta bekomma måttom.

Uw / här til haffuer Gudh oss två wäggar förestelt /
En är / at wij hälle oss fulkomlighän in til **3ER**an
Gudh som är sielffua lyffuet / så at wij wandre i hans
budh / och göre hwadh han oss befalt haffuer.

Then andre är / at wij fly til hans Nåd och Barm-
hertigheet / och til Sönsens **Jesus** Christi förskyllan
medh een stadigh troo / hwilken therföre är kommen i
werldena / at wij skole haffua lyff i honom / och öffuer
nogh haffua / som skriffuit står hos **Joh.** i thet 10.

Ioh. 10.
Lev. 18.

Om then förra wägghen står **Lev. 18.** Hwilken som mina
Stadgar håller / och mina retter / så at han gör them :
Deut. 30. han skal ther igenom lessna. Item **Deut. 30.** Sij iagh
haffuer i dagh satt idher före lyffuet och thert godha / dö-
dhen och thet onda etc. Tu skal **Elka** Herran tin Gudh
och wandra i hans wäggar / och hålla hans bodh / lagh
och

Deut. 30.

och reter / och få leffua etc. Jagh taghet i dagh himmel
och iord til wiene öffuer idher / iagh haßfuer satt edher fö-
re lifffuet och dödhden / wellsignelse och förbannelse / at tu
skal och wella lifffuet / at tu och tijn Sådth måghe leffua /
at i skolen elste HERAN idhar Gudh / och lydha hans
röst / och hålla idher in til honom. Ty thet är titt lifff och
tin longe ålder. Hår höre wij at Gudh haßfuer oss then
wågthen förestelt icke allenast til longe lekamlighit
lifff: vthan ock til itt Ewiget lifff / at wij hålle oss til hos
nom / och wandre i hans bodh.

Men effter thenne wågthen är oss genom Syndafala
let igen werter och döde worden: Ty at hålla til pricka
herrans bodh / är oss omöyelighit: haßfuet Gudh vp
rögdt oss en annan wågth / genom sin Nådth och
Barmhertigheet / och sin Sons Jesu Christi förs
skyllan. Om hwilken står. Joh. 3. Så haßfuer Gudh ^{Ioh. 3.}
elstet werldena / at han vthgaff sin eenda Son / på thet
at hwar och en som troor på honom / skal icke förgås vthå
få Ewinnerlighit lifff. och sammastådhes. Hwilken
som troor Sonen om han haßfuer Ewinnerlighit lifff.
Och åter hoos Joh. i thet 17. Thetta är Ewinnerlighit ^{Ioh. 17.}
lifff at the kenna tigh allena sannan Gudh / och then tu
sende haßfuer Jesum Christum.

Tu medhan thetta timeligha lifffuet så stackot och
owist är: så beslutom oss tå genom thenna wågthen /
nemligha genom trona på Christum och itt bootfers
digt leffuerne bekomma thet andra lifffuet som aldrigh
endas skal / vthan warar å och å för vthan enda.

3. Medhan then 3. Patriarchen Jacob här säggher ^{3.} <sup>Mundi-
nem in-
stare.</sup>
at hans ålder tå war 130. år / och han likwel intet recte
in til hans Sådthers ålder: så skole wij ther aff bestodha
huru mennistionnes ålder är aff tagghen ifrå werldennes
begynn

begynnelſe / ale in til wår tjd / och bliſſuer ån åron
 ſtårre / och thet aff ſkole wj ſedhan oryggelighan be-
 ſluta / at thet lidher åt werldennes enda. Adam wår
 förſte ſadher war 930. år. Lamech Noe ſadher ſom
 leſſde näſt för ſlodhen icke meer ån 777 år. Sem
 Noe Son wardt icke meer ån 600. år. hans Son
 Arpharad ſom föddes ſtrax eſſter ſlodhen leſſde 438.
 år. Hans Son Sala leſſde 433. år. Eber. 464. år.
 Peleg. icke meer ån 239. år. Xegu och 239. år. Serug.
 230. år. Nahor. 148. år. Tharah. 205. år. Abraham.
 175. Isaac. 180. Chenne Jacob. 147. hans Son Jo-
 ſeph. 110. etc. David 80. år. nu år wår ålder gemeent
 60. eller 70. år. Tagh nu theſſa 60. eller 70. år aff thet
 förſta menniſkios ålder / nemlighan aff. 930. år / ſå be-
 finner man at 860. år åro minſkade aff menniſkiones
 ålder vthi 5600. år widh paſſ. följer thet aff om wer-
 den ſulle ån ſtå til 400. år / tå ſulle icke menniſkiones
 ålder bliſſua höghre ån 10. eller 12. år / och tå woro hon
 intet dughligh til Echtenſkapzſtåndet / och moſte ſå
 thet menniſkigha ſlåchtet tagha en enda. Men nu
 troor man wiſt at werden ſkal intet ſtå ſå lenge / bådhe
 för menniſkiones ondſko ſkul / ſom moſte ſtraffas medh
 the yterſta domen / och för the vthwaldes ſkul ſom wens
 ta förloſning / vthan hon moſte ſnarare få en enda.

2. Pet. 3.

Nu medhan ſå år: ſå ſkole wj leſſua thes warligha-
 re / at then daghen kommer off icke förhaſtigt vppå ſå
 ſom Chriſtus off rådher. och ſamaledles then 3. Apoſt.
 Petrus i ſin andra Epift. i thet 3. cap. ex libro.

2.
 De vita
 hujus mi-
 ſeria &
 calami-
 tate.

Pars. II.

Wj wele komma til thet andra Stycket och höra
 hwadh then 3. Patriarchen / ſågher om thetta ſit korta
 liffs wilkor och låghenheet / thet om ſtår här alt ſå:
 licet

liken och ondet är min Glendes tijdh / sägher han. Hwi
kallar han sin lifftijdh ond: thet gör han först för
Syndennes skul / vthi hwilken alla menniskior afflas
och födhas / såsom R. David bekenner Ps. 51. Hwilken
iempt och sampt lodher widh oss så länge wij lessue
här på iordenne / så at menniskian super orettferdigheet
ten såsom watern / såsom then S. Job bekenner. c. 15. och
then rettferdighe faller sin resor om daghen: hwilket
är then wersta plågha som een menniskia kan haffua /
at hon icke kan lessua så effter Gudz bodh / såsom hon
gerna åstundar och wil. Ther öffuer then S. Apost.
Paulus höghlighan klaghbar / til the Rom. c. 7. ther han
sägher. Wilian haffuer iagh / men at göra gott thet fin
ner iagh icke. vthan thet onda som iagh icke will / thet gör
iagh. Om iagh nu gör thet iagh icke will / så gör icke nu
iagh thet / vthan Synden som boor i migh. Så finner
iagh nu i migh en lagh / iagh som wil göra thet gott är / at
thet onda lodher widh migh. Ty iagh haffuer lust til
Gudz lagh effter then inwertes menniskiona / Men iagh
seer een annor lagh i mina lemmar / som stridhar emoot
then lagh som i min hogh är / och griper migh fången vthi
syndenes lagh som är i mina lemmar. Jaagh arme men
niskia / hoo skal lösa migh ifrå thenna dödzens kropp.
är icke thet itt ondt och uselt lessuerne / ther menniskian
så medh Syndenne besmittat och fången är: at hon
kan icke bliffua henne quitt.

1. Caufa.

Psal. 51

Iob. 15

Prov. 24

Rom. 7.

v. 19.

Sedhan kallar han ock sitt lessuerne ondt för thet
straff och mongahanda plåghor som iempe fölia
medh synden: som är daghlighe arbete / mödha / bekym
ber / reddhoghe / sorgh / siukdom / faarligheet och på sid
skonne sielfsue dödhem.

2. Caufa.

Thet bekenner ock then Gudhfruchtighe Job. i thet

Iob. 14

C ij

14. mens

14. Menniskan aff qwinno född / leffuer en liten tidh /
 och är full medh orooligheet. Moser i then 90. Psal.
 90. Psal. 90. Tå thet best warit haffuer : så haffuer thet mödha och ar-
 bete warit. Syrach än fast vthtryckelighare i thet 40.
 40. cap. som wij hörde i begynnelsen. Een usel och jemmer-
 ligh ting är medh alla Menniskiors leffuerne / all ifrå
 Modherlifffuet / in til thes the i jordenne / then alles wära
 modher är begraffne warda : Här är alltidh sorg / frucht-
 tan / wenta och på sidstonne döddhen. etc. mon thetta icke
 wara itt ondt och bedröffuelighit leffuerne :

Vita Ia-
 cobi.
 Gen. 25.

Ja wele wij beskodha Jacobs leffuerne / så skole wij
 finna at han haffuer intet sagde ofandt här vthi. Först
 i modherlifffuet war han i saara medh sin brodher
 Esau / så at hans modher Rebecka / fruchtade at henne
 ther aff skulle misgås / födzlen hüt i werldena war hos
 nom swär / såsom aff hans födhelses historia är kunn-
 25. nigt. strax i barndomen war honom vthan twiffuel
 swärt / at hans brodher Esau war meer affhållen aff fa-
 27. dhren Isaac än han / Tå han större bleff / wardt han
 strax hatat och förfolgd aff sin brodher Esau / som hos
 nom vnsadhe til lifffuet / så at han moste fly vndan för
 sina föräldrar i 20. år / i Mesopotamien hadhe han een
 30. swär och trötsam tiensst / medh arbete och wakande
 & 31. hoos sin girigha och oretträdigha morbrodhen Laban.
 hwiten icke så / vthan monga gångor / förhölt / förans-
 drade och förskullade honom hans lödn : så at han på
 sidstonne vthan loff moste stielandes dragha ifrå hos
 nom. På hemwägghen war han först i lifffs fara aff
 förde sin Maatfadher och Swär Laban / som kom eff-
 ter honom och tenckte göra honom skadha / hwar Gudh
 thet icke hadhe förhindrat. När han war skild ifrå hos
 nom war han icke i mindre saara för sin brodher Esau
 som

Gen. 32.
 & 33.

som kom emoot honom medh 400. man/ vthan fruchtade swärligha för honom/ så at han hela natten intet kunde soffua ther före: vthan war i sina böner til Gndh/ at han wille frelsa honom ifrån hans bröders hand. Torde intet dragha fram sielff för än han hadhe sendt stora skenker för sig til at blidka honom.

När han nu war kommin in vthi Canaans Land/ och mente sig skola få någhot bättre daghar / haffuer han fått stoor sorgh aff sin barn. Hans eenda dotter Dina bleff skend aff Sichem Zemor Son. Då hans två Söner Simeon och Lewi ther öffuer hemnades/ dråpo Sichem och alt folcket i Scadhen och sköfladhe honom: kom Jacob i stoor saara för landzens inbyggias re som han sielff ther öffuer klaghade. Swadh sorgh ther haffuer varit honom at hans Eldste Son Ruben besmittade sin Fadhers lägher och bedreff blodhskam medh sin Scyffmodher / är låt til at tenckia. Judas hans Son hölt sig icke heller som honom borde/vthan belaghade sin Sonahustru Thamar. Han haffuer och most drika then bedröffuelsen / at han först miste sin käresta hustru Rachel vthi barnseng.

Och när han nu intet meer hadhe effter henne än två Söner Joseph oc Benjamin hwilka han mycket käre hadhet bleff Joseph bortfälder aff sina bröder/och the lugho för Sadhren/at itt Wildoiror i skoghen hadhe råffuit honom ihial. hwilken sorg gick honom så hårdt til hiertat/at han intet wille låta hugswala sig:vthan sadhe sig medh then sorghen wela nedherfara i grassuena til sin Son.

Icke longt ther effter /när the komo vthu Egypten och hadhe köpt sådh / togho the ock then andra hans käresta Son Benjamin ifrån honom oc förde medh sig vthi Egypten / hwilket honom kom mehta beswärlig ghan. Om sidher på thenna sin högga ålder/moste han sielff

sielff medh heela sitt hws och bobagh flyttia nidh vthi
Egypten för dyrr tidh skul: och ther bliffua ibland
hedningar oc oomskorna. ther han wäl wiste hans barn
ock barnabarn skulle komma vnder skoor tråldom och
förtryck i mong år.

Allså see wij at thenne 3. Patriarchen haßfuer haßte
itt trödetosamt / orolighit / och bedröffuelighit lessuerne
ale för itt / och kallar thet för then skul medh retto itt
ondt lessuerne.

Vita alio
rum est
hujus si-
milis,

Thet Jacob Patriarchen här bekenner om sitt lessu-
uerne / thet är ock sant om andra menniskior / Så at om
man wille öffuerlöpa / alla the förnemstas och namns
kunnigastes lessuerne i alla 3. storer / andeligha och
werdzligha / Gudhfruchtighas och ogudhachtighas /
höghes och läghes / Judars oc Hedningars: så skal man
i sanning sinna / at heela theras lessuerne / itt mödhes
sampt / uselt och bedröffuelighit lessuerne warit haß-
uer.

Adam.

Adam then första menniskia: hwadh sorgh haßfuer
han most haßfua: så offta han haßfuer kommit ihugh
then glädie och herlighheet han war skapat til vthi Pa-
radis: och vthi hwadh nödh och elendigheet han haß-
uer förde sigh och alla sina effterkomande. Mon thet
ock gå honom någhot til hiertat / at thet intet bättre be-
gynnades medh hans barn: än at then eene hans Son
Cain slogh then andra Abel sin broder ihjäl / bleß sedhā
en förwifflat booff / och afffelling ifrå Gudh medh all
sijn afffödhā. Thet haßfuer så gått honom til hiertat at
han i 130. år haßfuer hållit sigh ifrå sijn hustrws om-
genge / och icke welat affla meer barn.

Noe
Gen, 6,

Noe rettferdighetennes Predikant haßfuer haßte
mykit arbete / och lidhit myckin håån och föracht i 120.
år / medhan han bygde arcken / och predikade boot och
bättring. Hwadh sorg haßfuer han seedt på hela thet
menz

menniskiligha Slechtet som i Syndaflodden så jem- Gen. 7.
merligha omkommo/wenner och grannar / Slecht och
förwanter/ja skylla och oskylla / står icke til at vhtala.
An thet han itt heelt år om kring måtte flyta hüt och
tüt på watnet / i gruffuelighit moln/tökn och regn/sågh
intet annat än himmel och watn.

När då thetta war öfuerståndet / fick han see heela Gen. 8.
jorden ymkeligha förderffuat aff watuflodden / fick see
allahanda trää/menniskiors döda kroppar / wildiwors
aas liggia huart om annat/stinkandes och illa luchtan-
des/bleff sedhan begabbat aff sin yngsta Son / så at Gen. 9.
han moste förbanna honom. fick see werlden åter aff
falla ifrån Gudh til affgudhadyrctan och myckin o
gudhachtigheet.

Abraham bleff kallat vthu sitt Sådhermesland Chal- Abraham
deen/hadhe ingen wis stadh at bo o vppå / vthan wan- Gen. 12.
drade hüt och tüt / offta i största löffs fara/hadhe ingen 13. 14. 20.
barn medh sin hustrw Sara för än han war 100. år Gen. 21.
gammal / och då han hadhe fått en Son om sidher
medh henne/nemlighan Isaac / war icke longt för än Gen. 22.
han fick befallning at döda honom / moste vthdriffua
sin hustrw Agar medh sin Son Ismael emoot sin wi- Gen. 21.
lia / moste höra at hans brodherson Loth bleff fången Gen. 14.
bortförd medh alla sina häffuor. Sågh the sköna Stä-
ders oc landz Sodomæ och Gomorræ ymkeligha vnt- Gen. 17.
dergång/hwilket alt häffuer varit honom mehta be-
dröffuelighit/som man seer vthaff hans träghna böön
som han selte för the Sodomiter / oc the andra städer.

Isaac hadhe lenge inga barn / då Gudh welsignade Isaac.
honom om sidher medh två Söner tillika / bleff then Gen. 18.
ene Esau en förachtare / toogh sigh hedniska hustrw/ Gen. 25.
emoot sina föräldrars wilia / Sälde bort sin förstföds-
soret / och då Jacob then hadhe bekommit/hotade han Gen. 27.
honom at han wille slå honom ihjäl / så at Jacob mor-
te fly

Gen. 26.

fly vndan för honom til sin morbrodher Laban in vthi
Gen. 28. Mesopotamien / hwadh thetta haffuer warit Isaac
Gen. 27. för een sorggh är lett til at tenckia. Ther öffuer haffuer
han ock warit blind i mong år för sin dödh/hwilket ock
är itt elendige ting.

Ioseph.
Gen. 37. Om Jacob haffue wjt talat til förenna. Ioseph bleff
Gen. 39. strax i barndomen hatat aff sina bröder/bleff sålder
Gen. 41. och förder in vthi Egypten/moste tienna vthi Potiphaz
ri hws/bleff belughin aff sijn maatmodher/bleff kastat
i fengelse / och thetta war hans läghenheet in til thes
han bleff 30. år gammal. Sedhan han bleff vphögd
til någhon äbro skulle thet fast mongom inlenstom i E
gypten försnä / helst medhan han wille mestra them
vthi theras religion och Gudztienst/och lära them ken
na then rette Gudhen. Thet skulle ock myckit gått ho
nom til hiertat / at han moste wistas ibland the aff
Gudhadyrkare / och medh all sijn fljtt icke kunna wens
da them ther ifrån.

Moses
Exod. 2. Moses bleff kastat i Elffuen tå han war itt spåde
barn/och hadhe wäl bliffuic boro / hwar han icke ige
nom Guds synnerligha försyn hadhe bliffuic vptaghen
aff R. Pharaos dotter. När han kom til någhot förs
stånd moste han medh hiertans sorggh och medhyntan/
see sina Landzmåns tråldom/släap och förtryck. Huru
the små meentlöse barnen bleffue kastade i Elffuen / och
tå han råtkade hemnas på en Egyptier / then orett som
hans bröder ledho / bleff han therföre landflychigh
vthi Midians land / ther han moste bliffua en säras
Exod. 4. wachtare. Medh huadh farligheet och reddhogha han
Exod. 7. 8. haffuer offta sedhan most gå in til R. Pharao / och bes
gåra Israels barn löds / huru offta han är vthwistter
Exod. 14. medh hoot och unsäyelse/ i hwadh faara han war widh
rödhha haffuet / tå hela folket begynte tråta på honom/
st han hadhe fördr them vthur Egypten/ Huru offta
the

the sedhan haffua sattu sikh vp emoot honom i öknene/
huru offta han haffuer i 40. år fått höra: skönligha
haffuer tu förde off in vthi itt land som flyter medh
miölk och honing. bleff han ock i öknene öffuerfallen
aff the Amalekiter. Kore Dathan oc Abyron satte sikh
vp emoot honom medh itt heelt componi / hans eghen
brodher Ahron och syster Miram knorrade emoot ho-
nom. När han i heela 40. år hadhe slåpatz medh thes
ta folket / och såsom draghit them på sina arlar / och war
nu så när kommen / at han fick see thet herligha förloffua
de Canaans land / måtte han icke niuta alt sitt omaak
så myckit at / at han fick komma ther in / på en dagh til
görandes.

Exod. 17.
Num. 16.
Num. 12.

Josua leedh mycket för Mosis skul / bleff brukat för
en speyare in i Canaans land. När han kom igen och
wille rådha folket / at the skulle hålla sikh widh Gudz
löffte / och fara foort at intagha landet / wille hela me-
nigheeten haffua stenat honom ihjäl. Huru thet gick
honom til sinnes at han bleff tilbaka slaghen widh Ai /
oc miste någhot folk / seer man aff hans böön til Gudh.
Swadh han tentke om thet Altaret som the Rubeniter /
Gadditer / och then halffua Slechten Manasse bygde
widh iordan / seer man aff hans Sendabodh til them.

Iosua
Num. 13.
Num. 14.
Iof. 7.
Iof. 22.

Man går förbi the Domare som mindre namns
kunnighe äro. Samuel haffuer most see Israel slaghe
för thetas Siender / Gudz arck borttaghas / Eli och
hans huses iemmerligha vndergång / höra klaghemål
öffuer sina girigha och öreträdigha Söner / Effter sijn
flitigha och mödhosamma regering bliffua affsatt /
han haffuer myckit sorgdt öffuer K. Sauls olydna och
förkastelse.

Samvel.
I. Sam. 4.
I. Sam. 8.

K. Davids leffuerne är itt rett exempel til vårt leff-
vernes uselheet. I barndomen haffuer han most achta
sin Fadhers bostap / warit i löffzsaara för Leyon och
D
biörnar:

David.
I. Sam. 16

- biörnar: så han bleff send til sina brodher när the lägho
 ifelt emoot the Philisteer/bleff han aff them förachtat
 och bespottat. När han hadhe slaghit Goliath/ och
 bleff therfore berömd / fattade Saul haat til honom/
 och på thet högsta förfolgde honom i mong år / i hwil-
 ken tidh han ingestädhes war säker på sitt lifff: vthan
 nu måste hålla skoghen / nu wara landzflychtigh hoos
 sina fiender. När han är kommen til regementet/haf-
 wer han först haft stoort moostånd och krigh aff B.
 Sauls anhang / Sedhan aff the omliggande land/
 Lidhit mycket förtreet aff Joab/som två hans tappra
 krigsmän förådheligha draap. Most höra sin dotter
 Thamar bliffua krenckt / Then eene hans Son Absolon
 slogh then andre Ammon ihäl / bleff driffuin aff riket
 aff sin eghen Son Absolon. Moste för thet han reknas
 de folcket / ther vthi han meente sigh intet illa giordt /
 see så mong tusende aff sina vnderfätare falla på en
 tidh. Och på siostronne när han lägh på sin Soottes
 seng/och intet meer orkade / måste han höra at Adonia
 och Salomo hans Söner woro oense om regementet.
 Salomon. Salomon hwilken skulle synas wara then sellaste /
 måste i sin yngdom bliffua landflychtigh medh sin Sa-
 dher för sin brodher Absolon: begynte sitt regemente
 medh sin brodher Adonia blodh / hwilken trachtade
 effter regementet. Så thet best skulle wara/haffuer han
 haft mycket släp och arbete på the skora hws han
 bygde/som war Templet och Konungz huset och andra
 städher: Ther medh han war sina vnderfätare til skoor-
 tunga/Som the ther öffuer klaghade effter hans dödh/
 Så at han och thetta sitt besta leffuerne och idrecht /
 haffuer most kalla ijdel fåfengeligheet: Som hans he-
 la predikare book ther om talar. Swadh skulle han så
 kalla/thet han sina hedniska Drottningar til wilia / till-
 skadde affgudherij och hedhnist Gudztienst / mitt is-
 bland.

bland Gudz folck / och moſte therföre höra uſfäyſe aff
Gudh / at han wille tagha hans Rike iſfrå honom och
giſſua hans tienare: Zuru ſkulle honom behagha thet
Hadad then Edomeen ſatte ſigh vp emoot honom / thet
Reſon Eliada Son gjorde honom: Thet Jerobeam
hans egghen tienare togh ſigh före emoot honom. Zwill
ken ſedhan trengde hans Son Rehabeam iſfrå ſtörſte 1. Reg. 12
delen aff Riket.

Zwadh haſſuer then Gudhfruchtighe K. Joſaphat 2. Par. 20
warit i för nödh / tå Moabs barn / Ammons barn och
the Syrer komo emoot honom / en gånſka ſtoor hoop/
hwilken han icke war mechtigh emootſtå: Zwadh moſ
ſte then Gudhfruchtighe K. Hiſtias lidha aff Sanhez
rib och hans Spotſka tienare: 2. Par. 32.

Joſias / Zorababel. The Machabeer / ſåſom aff Eſra
och the Machabeers böcker är til at ſee.

Thetta är the Gudhfruchtighes leſſuerne ſom i werlde
ſlighth ſtånd och någhot anſeende haſſua warit / vethi
hwilket man intet beſynnerligha ſeer / thet een rett be
tencēt menniſkia / kan haſſua luſt och behagh til. vns
dantaghandes thet / at Gudh haſſuer giſſuit them to
lamodh / och hulpit them alt wål igenom gå / och på ſids
ſtonne förlånt them een toghligh och ſaligh hådhans
ferd. i medler tūdh haſſua the leſſuat widh hoppet om
itt bätre liſſ / oc tröſtat ſigh widh Gudz ord och lyſſte.
Zwar thet icke hadhe warit / hadhe the wål moſt ſåja
medh K. David i then 128. Pf. Om tijn lagh icke hadhe Pfal. 128
mijn tröſt warit: ſå wore iagh förgången i min ålende.

Zwadh wil man tala om them ſom i läroſtåndet
haſſua warit ſtadde. ſåſom Gudz 3. Propheter / Apo
ſtlar / och Martyrer / hwilkas leſſuerne än tå haſſuer
warit myckit beſwårlighare:

Zuru ymkeligha flaghar then Gudz mannen och Elias.
Propheten Elias. 3. Reg. 19. vthöſſuer ſijn förföljelſe 3. Reg. 19
ther

ther han hadhe flydt vndan K. Achab in på Horebs-
berg: och Gudz Engel kom och fråghade honom.
huadh han gjorde ther: så sadhe han. Jagh haffuer
haffe nit om Herran Gudh Zebaoth: Ty Israels barn
haffua öfuergiffuit titt förbund/och nedderbrucit tijn al-
tare / och dräpue tina Propheter medh swerd/och iagh är
allena igen bliffuin: och the fara efter at the må tagha
migh lifffuet aff. och litet tilförrenna begärade han i
sijn ängest och sadhe: Thee är noogh / tagh nu HERR
mina själ/iagh är icke bättre än mina Fädher.

Jeremias
Iere. 20.

Huru ymkeligha klaghar Jeremias Propheten öf-
uer sitt tunga leffuerne i thet 20. cap. ther han säger:
Förbannat ware then dagh ther iagh vthi född war.
Then daghen ware ofignat / på hwilken mijn modher
migh föde haffuer.

Paulus.
1. Cor. 4.

Huru then H. Ap. Paulus berömer sitt och the andre
sine medhbrödheres leffuerne/må man läsa i hans förra
Epistel til the Corinther i thet 4. c. v. 9. Migh tycker at
Gudh haffuer vthgiffuit oss Apostlar för the altraringas-
ta/såsom the ther döddhenom äro empnade. Ty wij äro
wordne itt widhunder werldenne / och Englomen och
menniskomen. wij äre dårar för Christi skull/etc. förach-
tade / alt in til thenna tijdh lidhe wij bådhe hunger och
torst/ och äre nakne / och warde kinpustade / och haffue
intet wist heman etc. och huadh mera ther står. Så är
nu thetta the Gudhfruchtighas. mödhosamma och
bedröffueligha leffuerne.

Impij.

The ogudhachtighe haffua Ewen thet samma i theras leffuer-
ne förfarit. nemlighan/arbete/ wedhermödo och bedröffuelse /
och än så the vthöffuer itt ondt samwet/och een ymkeligh enda-
lyckt mesta parten. Om man hadhe tidh at förtälja theras leff-
uerne och endalycht/ skulle man thet så i sanning besinna Såsom
om. Cain, Lamech, Pharao, Dathan, Abiron, Abimelech, Saul, Aba-
lon, Achitophel, Ierobeam, Achab, Ifabel, Ahas, Athalia, Antiocho,
Eysa/

Lysia, Nicanore, 1. Mach, 7. Alcimo, c. 9. Demetrio, c. 10. Alexandro, Ptolomeo, c. 11. Demetrio, c. 14. Heliodoro, 2. Mach, 3. &c.

Wil man och werldsligha Historier öfuerlöpa / och besee både thesas leffuerne som på bookligha Konster och wijsheet sikh hafa wa lagdt, så skal man thet samma sinna. Säsom / i then Första Monarchian / Nebuchodonosoris, Balzazaris, Sardanapali.

I then andra / Cyri, Cambyssis, Xerxis, Darij.

I then tridie / Alexandri, Antiochorum, Ptolomeorum.

I then fierde / Casaris, Neronis, Domitiani, Caligulae &c.

Werldzliche wijse säsom Socratis, Platonis, Aristorelis, Cicero- nis, Seneca &c. Swilkes mödhosamma leffuerne / och ymkeligha ende / äro alment kunnoghe.

Alt så see wij thet then S. Patriarchen om sitt leffuernes lä- ghenheet talar / thet är gement allom menniskiom / at thet är icke allenast stadot och kort: vthan thet til ondr / och ganska ymke- lighit i ens och andra måtto.

Doctrina.

Är nu thetta wårt leffuerne icke annat än itt armt / uselt / och es- lendigt leffuerne / ia så thet best är icke annat än mödha och arbes- te: så skole wij så här aff warda lärde och förmante / at wij sökiom itt annat bättre lifff thet wij all thenna uselheten må quitte war- da / och haffue itt tryckt / säkert och lustigt leffuerne å och å. Swil- ket oss bestriffuar Esaias i thet 65. c. Thet **SERRER** så talar.

Sij iagh wil skapa en ny himmel och ena nyja jord / så at man thet intet meer skal komma ihogh / eller leggia them på hiertat: vthan the skola frögda sikh Swinners- ligha / och gladhe wara. Öfuer thet som iagh skapar. Ty sij iagh wil skapa Jerusalem til frögd / och thes folk til glädhie / och iagh wil gladh wara öfuer Jerusalem / och frögda migh öfuer mitt folk / och gråtoröst eller kläs- ghoröst skal icke meer thet inne hörd warda. Sammas ledes tilförena hoos samma Propheet i thet 60. cap. i then 17. och efterfoliande verser. Swilket och then S. Johannes aff thes ofäneligha glädie och härligheet merckeligha bestriffuit haffuer i sin yppenbarelse book i thet 21. och 22. capitel / säsom man thet läsa kan.

Alt wij til thetta saligha lifffuet komma måttom / bör oss på thet höghsta besijta och winleggia oss i thenna werlden: om wij icke för dårar och oförnuffighe bestar wele reknade warda / och medh tijdhen öfuer thenna wår owetigheet / medh wår eghen skadha quidha och klaggha skolom / säsom wijse mannen thet om betryghar

I wijsketenes book thet 5. cap.

Nu hureledhes och genom hwem wij til thenna Saligheten
Fonna skolom / år om talat i thet förra stycket / nemligha / genom
en sansfylligh troo på frelsaren Jesum Christum / Ther om the
B. Propheter / Christus sielff och hans S. Apostlar off nogh-
samt lärde och underwijst haffua. Then barmhertighe och mila-
derijke Gudh förlåne / at wij thetta medhelet wedhertagha och
bruka kundom / och så i thetta stackota / usla och mödhosamma
lessuernet off åtbära / at wij thet Ewiggha / hårligha oc frögdefulla
nåå och bekomma måtte / för sin käre Sons Jesu Christi skul.
Amen / Amen.

De vita B. Regina, pauca.

Swadh nu thenna wår S. Höghloffligha Drottningz höggha
berömda Slecht och härkomst / såsom ock S. M. lessuerne och
endelyche widhkommer / wore här icke mindre til at säya / än som
nu sagdt år: Men effter thet hörer til thet rymet / thet S. S.
M. lijf skal midtatt warda i sin huilokammar: wil man thet här
lära bestå. Doch litwål kan man icke tillbaka lära / medh mindre
än man iu någhot litet må tala / thet som tilawentyrs annorstå-
dhes kan bliffua förgätit. Nemligha / först / at oanseet månger
kan wål tendia / at S. S. M. itt rett stilla / roslighet och sorghe-
löst lessuerne förde haffuer: doch litwål haffuer thet sigh fast
annorlunda / såsom S. M. tidha sielff thet om i eensligheet be-
rettat haffuer: nemligha at S. S. M. haffuer ock wetat aff thet
ta lessuernes oroligheet och b. kymber. Jagh wil nu S. M.
yngdom förbigå: När S. M. år kommin til thet höghloffligha
Echtenskaps ståndet medh Höghberömeligh i åminnelse B.
Göstaff / fordom wårt käre Sådherneslandz Sådher och Regent.
Så haffuer S. M. haffi monga miss gynnare som then åbran
S. M. icke gerna vndt hadhe. Swilket när någhon förnimmer /
plåghar thet ock wål agga en och gå enom til hiertat. Men så år
thenna lycksaligheten icke long eller warachtigh bliffuin: vthan
effter någhre få åår / orten nemligha / haffuer Gudh kallat hen-
nes Saligha Zerra höghloffligh B. Göstaff henne ifrån. Swil-
ket icke ringa: vthan een stoor hiertans sorgh och bedröffuelse
warit haffuer. Helt medhan S. M. inge barn eller lijffarswin-
gar / S. B. M. til åminnelse / effter honom hadhe. Swilke så i thet
ta fallet plågha wara then eendesta trösten och tilflychten i le-
kamligha måtto / at lindra thenna sorghen. Och så haffuer S.
S. M. alt ifrån then tidhen vthi sit een förande och bedröffueli-
gha Entiostånd sin ålder förndt. Men såsom man plåghar så-
ia: Nulla calamitas sola. Then ena sorghen recker then andra
hånden: så år icke heller hoos S. M. thet medh bliffuit: vthan
når Gudh hadhe kallat S. M. Saligha Zerra / så år icke longt

för än split och oenigheet är Kommin emellan the högga Herrar/
Christeligha i åminnelse R. Erich och hans bröder / Hertigh
Johan och S. Carl. hwilken oenigheet S. M. icke litet bekym-
brat haffuer. Ther ock S. M. såsom både theras och hela Säs-
derneslandzens Modher gerna then bilagdt och componerat
haffuer. Serdeles så hans M. R. Erich ther dräpet i Upsala
giordt hadde / och ther igenom war myckit aff sigh Kommen/haff-
uer S. S. M. ingen mödha eller stigt spaart til at Komma hans
M. til rerta igen.

Swadh faara och bekymber S. M. haffuer vthstāt sedhan R.
Sigismundus i Påländ ther Frighet emoot oss begun haffuer/
läter iagh andra betentia / som bättre vppå sådana sater sigh för-
stå / och meer ther vthi åre förfarne. ther allenast wil iagh här aff
besluta / at S. S. M. ock haffuer förfarit hwadh för itt mödhesamt
och bedröffuelighit leffuerne thetta rimeligha lifffuet är.

Nu churu thetta haffuer warit / haffuer S. M. altidh sijn
Christeligha troo och stadigha hopp til Gudh låtit see och lysa
medh godha gerningar / Först medh skender och föråbringar til
Kyrior och Gudz hws / ibland hwilka S. M. war Domkyrckia i
Westerås ingalunda haffuer förgått: vthan i föleodne åår
medh nödhörstigha perseler efter läghenheten gerna betendt
och ihughkommit / för hwilket Gudh S. M. rikelighan belöne.

Sedhan medh giffmildheet emoot andra fattigha som til S.
M. om någhon hielp och vnsettning lijtt haffua: Swilke ock S.
M. giffmildheet och mistundsamheet nogh weta beröma.

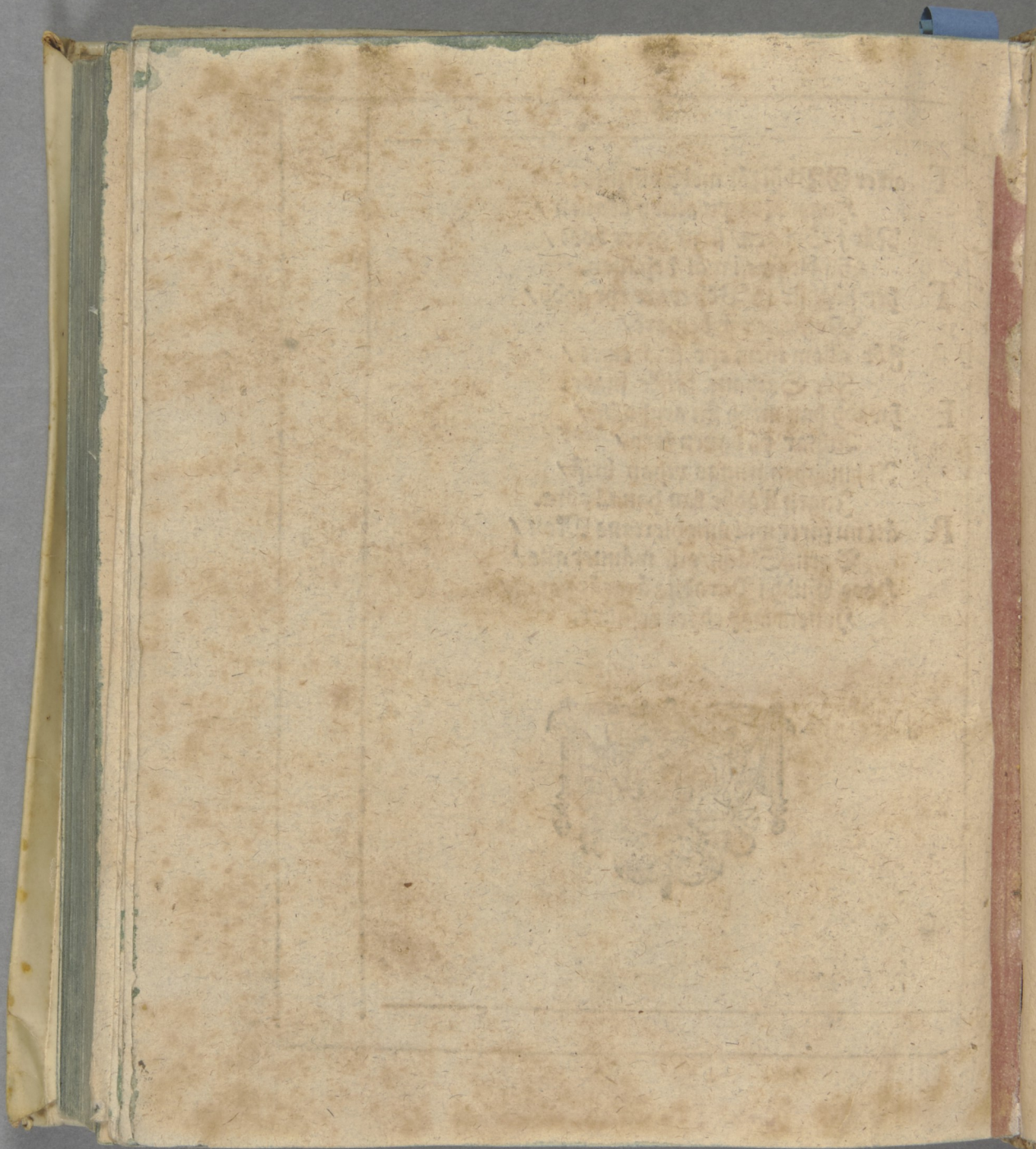
Sidst medh skonsamheet emoot sina vnderståtare. Swilka S.
M. så wjot altidh haffuer förkonat / at the haffua kunnat wara
behålne. Serdeles Presterskapet vthi S. M. förlånting / hwilka
S. M. endeels medh bättre wedherlagh och andra läghenheter
haffuer nådighan förseedt / hwilka man intet twisslar / at the S.
S. M. til berömligh ihughkommelse ån här efter ninta och be-
hålla. vthi hwilket alt S. S. M. sijn lifffachtigha troo och hopp
til Gudh noghsamt haffuer låtit see och på sinna.

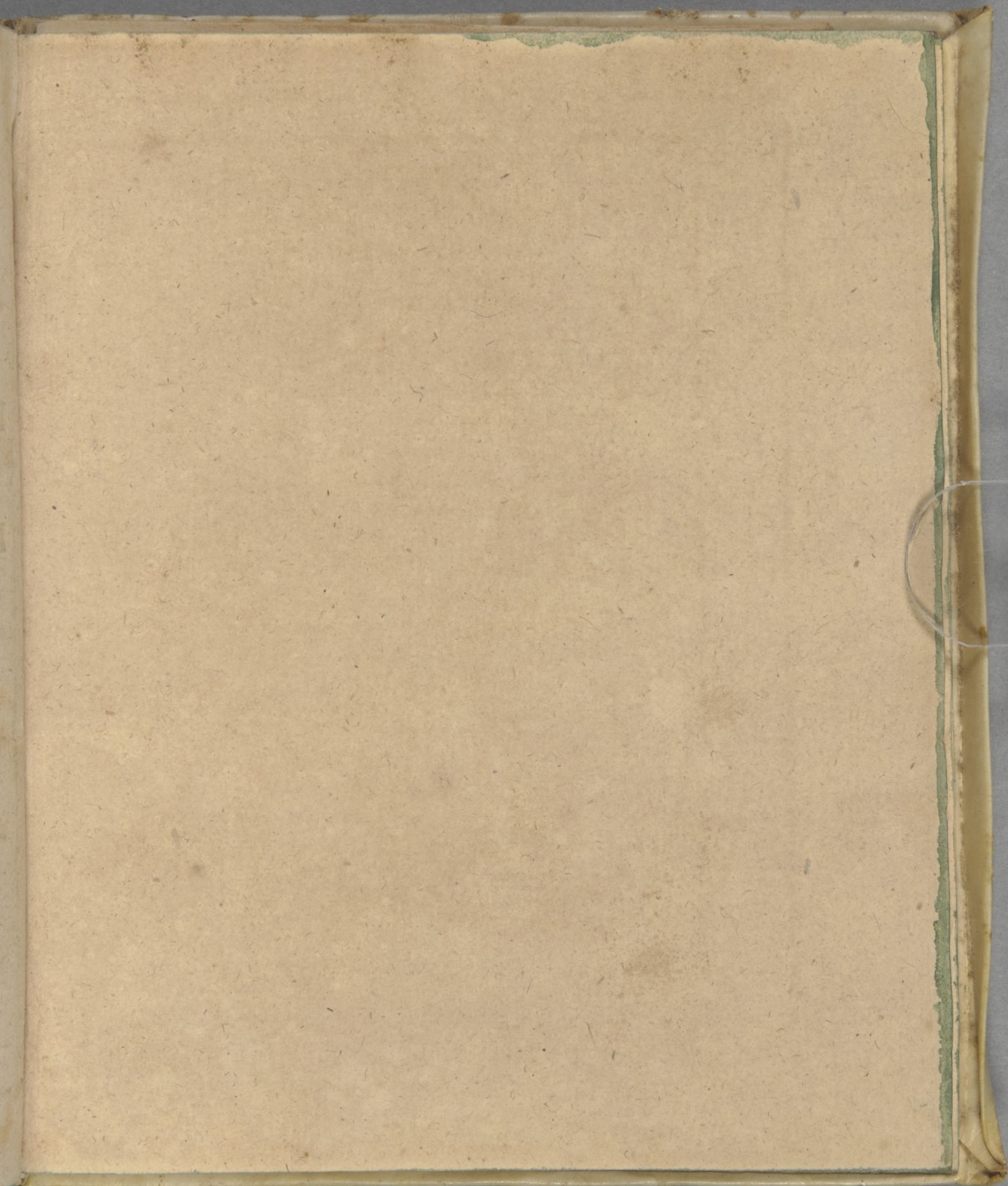
Thersföre ock then nådighe och Barmhertighe Gudh S. M.
på sin högga ålder / sidsta daghar och sotteseng medh itt gott och
rolighit samwet / nådighast welsignat haffuer. så at S. M. altidh
wål haffuer giffait sigh til freids / hwadh Gudh medh henne trett-
tes göra / antingen lengre här i lifffuet behålla / eller ock til sigh
fordra i ther bättre och oförgengeligha lifffuet. Til hwilket iagh
ock S. M. weet båra witnessbyrd / som S. M. i thenna sin högga
ålder och sünkoom någhra resor besökt haffuer.

Såsom nu S. M. itt Christelighit / stilla och Gudhelighit lef-
werne haffuer fördt / och thersföre en Christeligh affgång och
hådhanferd haffuer bekonnit: så twisslar man ock platt intet / at

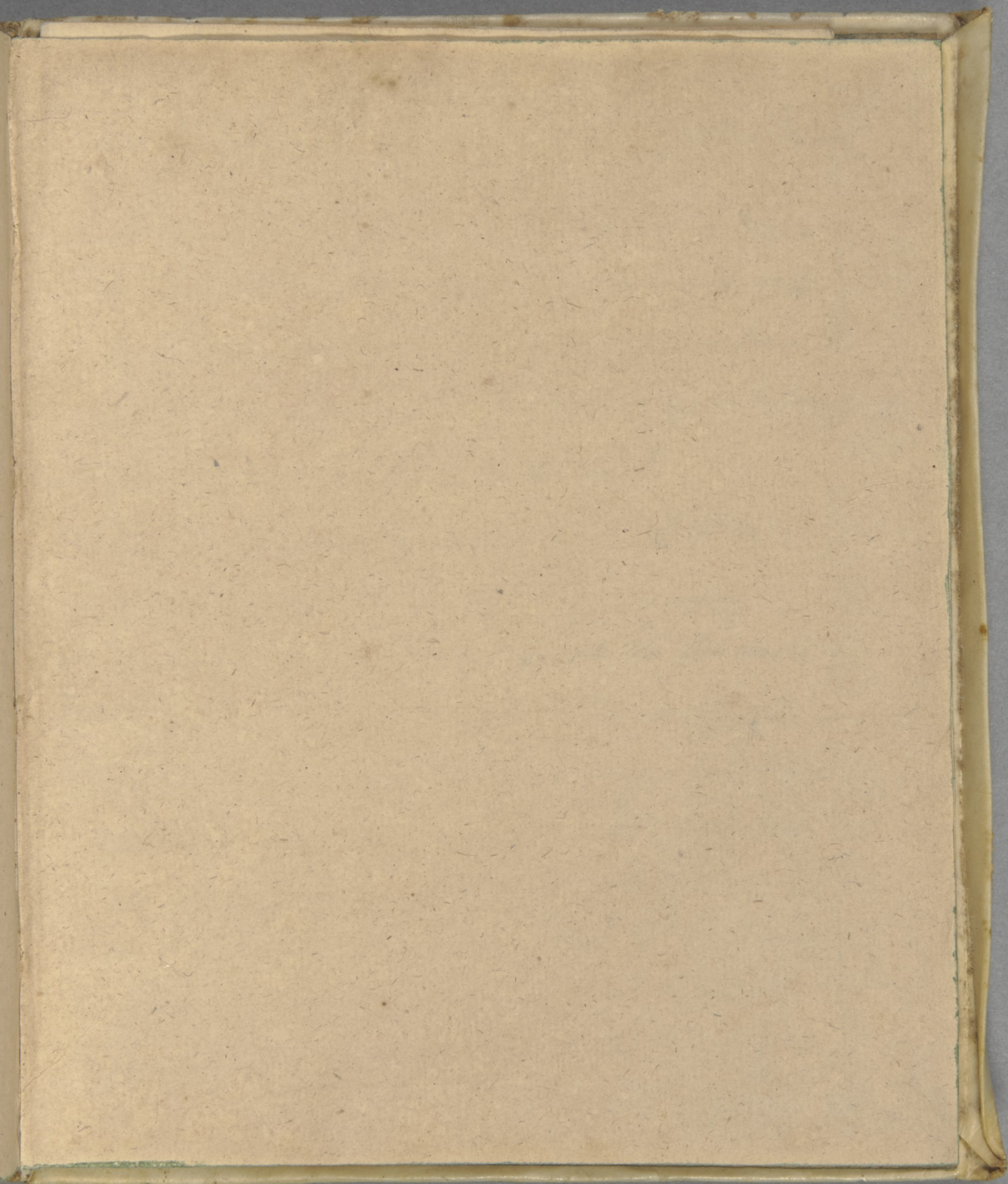
S. M. siäl och ande iw redho är vthi Gudz hand / ther infet dödrqual widh henne kommer: vthan är nu kommen til roo och hwilas ifrån alt sitt arbete: såsom Gudz ande talar i yppenbarelsen i thet 14. Gudh förlåne kroppen medh alla rettferdigha een frögdefull vpståndelse på then ytersta daghen.

Wij wele nu bewiisa **S. M.** then ytersta tiensten för hwilken skul wij nu och hijt komme äro / nemlighan medh tilbödigh ähra och hedher beledhsagha **S. S. M.** lijf vthu thetta bedröfnada huset til sin graff och hwilokammar. Zoos oss så tenciandes / at här nw icke bärs vth aff thetta huset någhon gemeen Person / någhon tienare eller tienarinna / som wäl månz ghe nu i 60. år här vthborne äre: Vthan här bärs vth bådhe maatmodher och husbonde tillijka / ia hela landzens modher / thetta loffligha Konunga Rikes höghloffligha Söstinna och Drottning: så at man wäl snart får säya om thetta huset / ut ille inquit; O Domus antiqua eheu quam dispari dominare Domino. Här bäres vth een modher vthan bär / then som mong faderlös och modherlös barn / klädt / födt och vpfödt haffuer / hwilke thet vthan twissuel en godh tjd saknande warda. Här bärs vth een **Enctia** / men monge **Enctiors** och eensfriande quin nors tröst och tilflycht / hwilka man seer här öffuer fast bleckna vnder ansichtet / och falla tårar här widh. Hon bäres vth icke aff sitt arffhws och eghendom: vthan såsom en gest och fremmande som doch monga fremmande och hwszilla hyst och herbergerat haffuer. Så at monge wäl här effter medh een suck warda thetta huset förbij draghandes: som offta tilförenna här äro wälfegnade och på thet besta trachterade wordne. Men hwadh wil man här är göra / Gudz nådighe wilie moste haffua sin framgång / wij wele och her medh låta oss benöya / och wara til fridz hwadh Gudh giordt haffuer: Stådz ihughkommandes / at **S. M.** är nu kommin til itt bättre wilkor och låghenbeet / tijt wij och snart förmodhe at komma. **S. M.** haffuer thetta förfallande lånhuset förbytt vthi thet oförgengeligha arffriket / och himmelsta boningar som aldrigh förfalla / hon haffuer här öffuergiffuit någhra så sina wenner och slecht / och är kommen til otaligha helighes samquäm och omgenge / ther hon nu sitter til bordz medh Abraham Isaac och Jacob / samt alla Gudz vthkorade i thet nyja Jerusalem: ther ingen sorgh eller wedhermödha skal meera hörd warda: vthan itt lustigt frögdefult wäsende til Gudz höghra hand **Ewinnerligha**. til hwilken önskeligha glädie och ombytning then barmhertighe Gudh oss och nådighast förhielpe för sin kåre Sons **Jesu Christi** skul. hwilkom skee ähra och präis medh sinom fadher och then **S. Ande** nw och til **Ewigh tjd / Amen.**

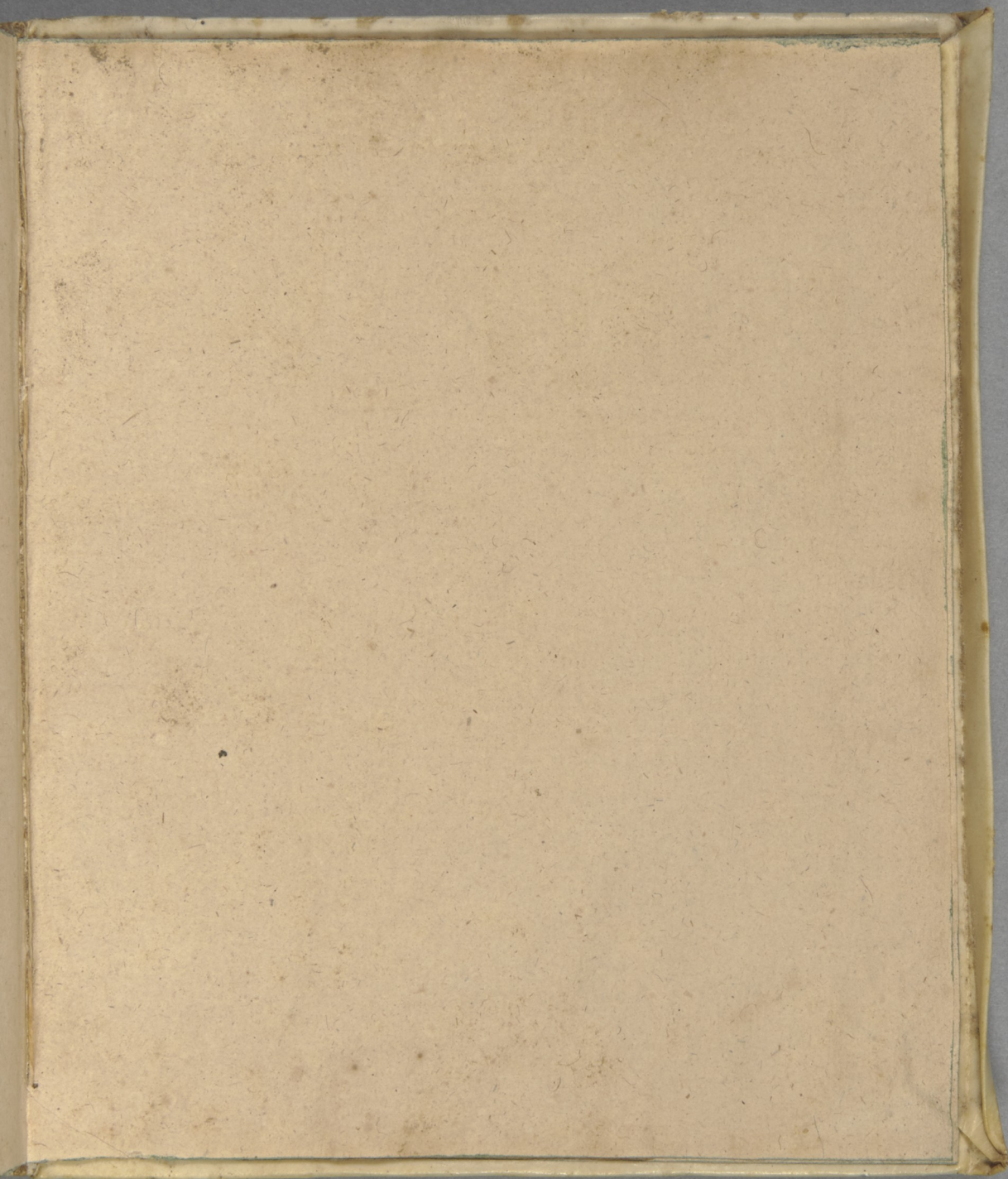

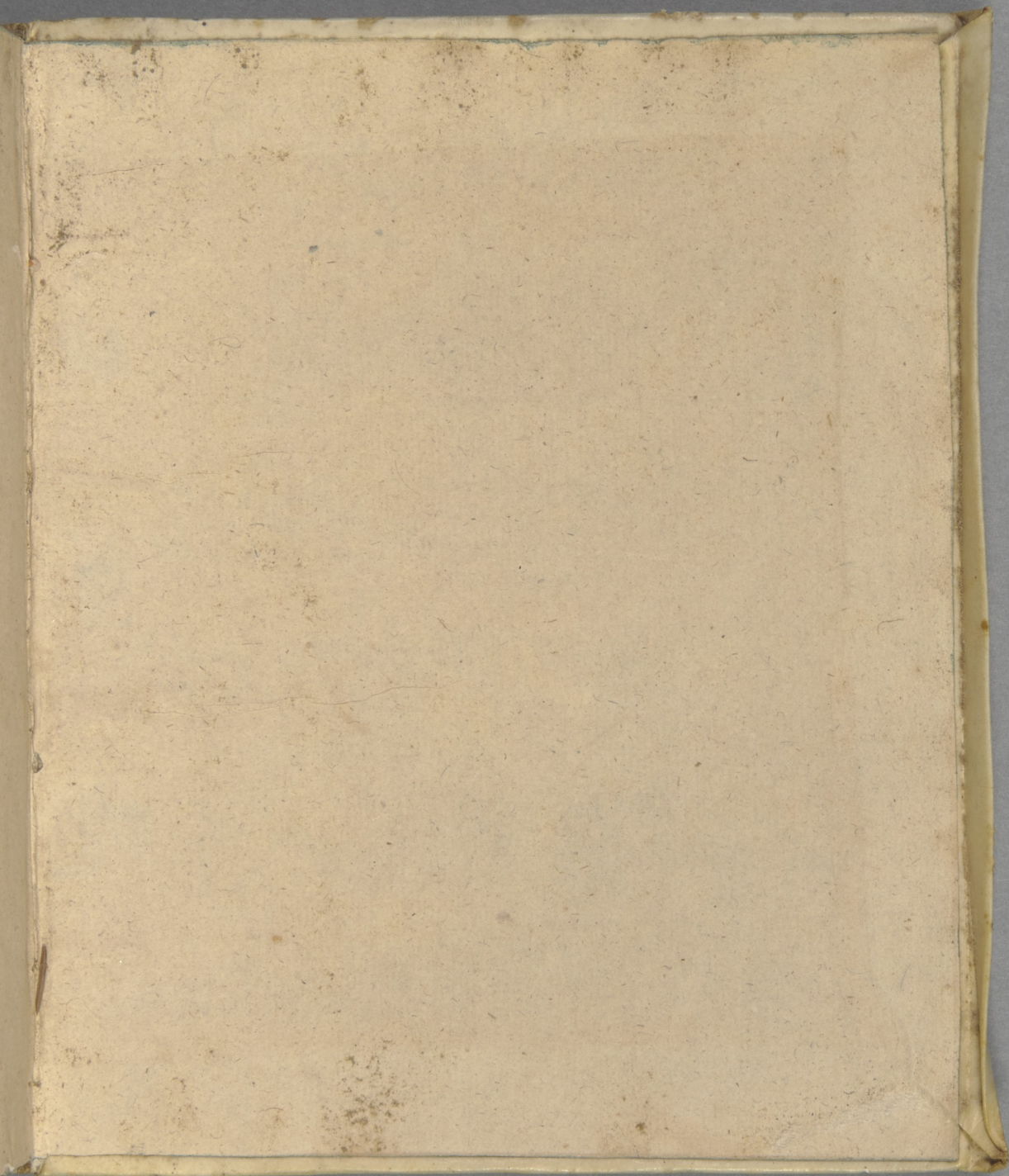

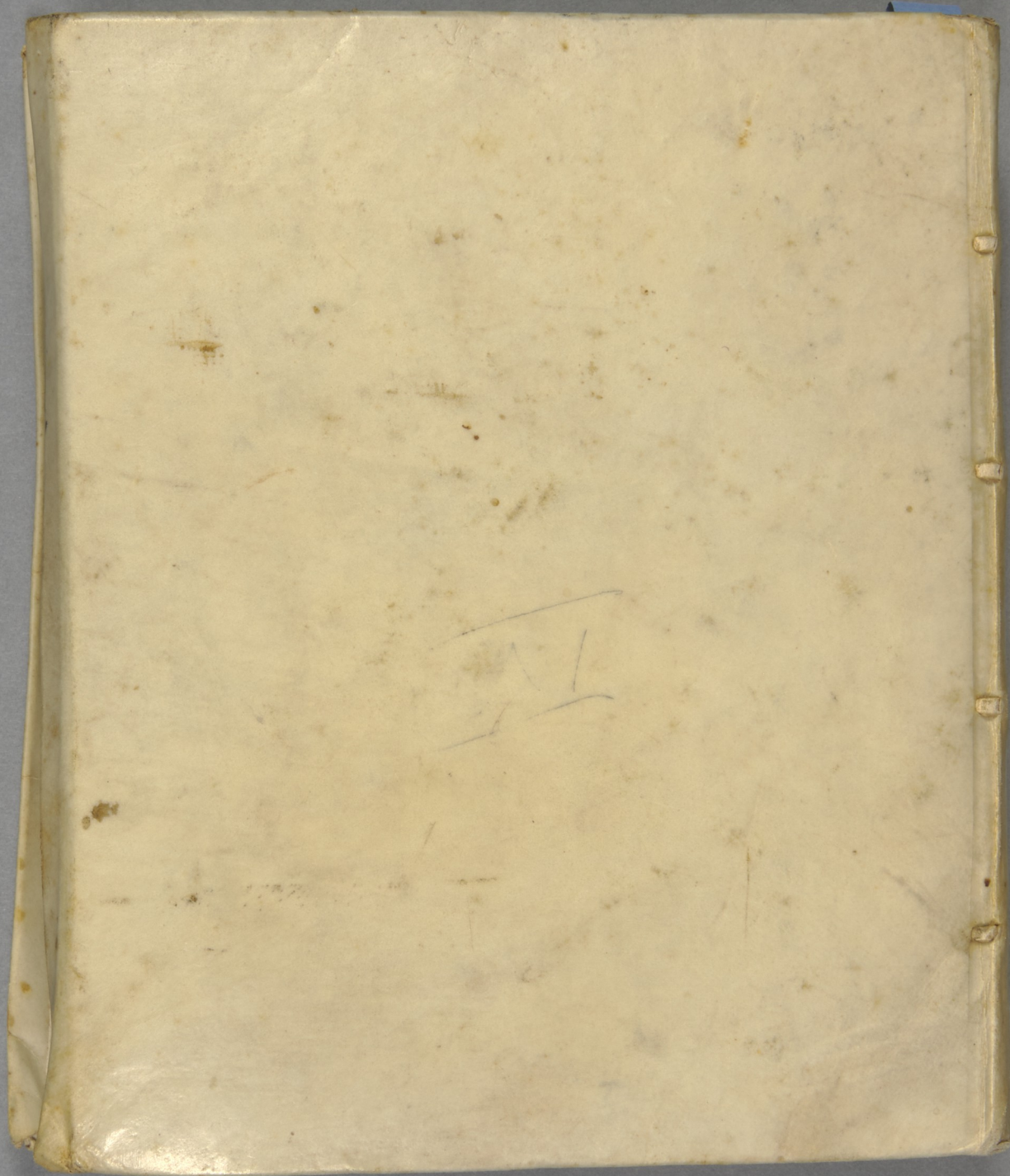

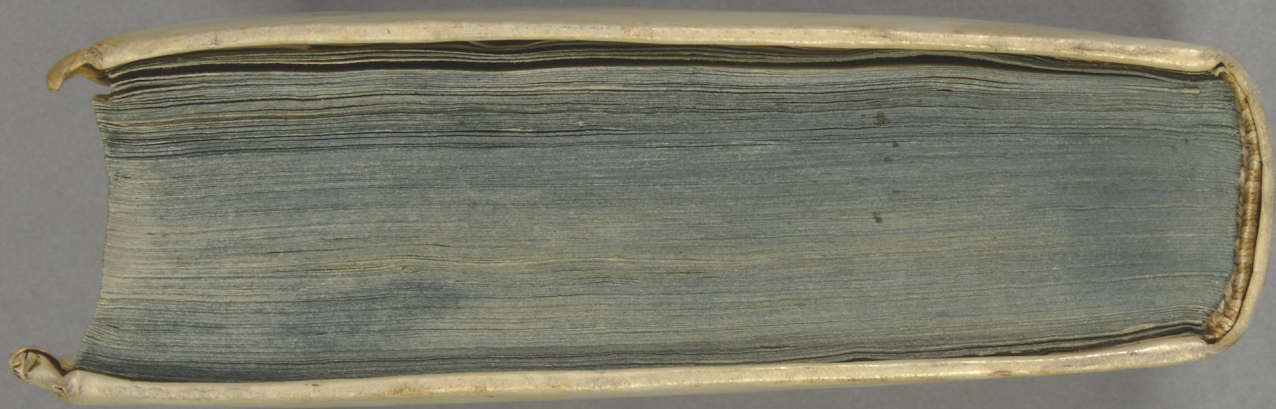

Paul. Gothi
De
Poenitentia

—
1625

Likpredik-
ninger.

www.books2ebooks.eu